Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Martin Nguyen

Darování pro případ smrti a odkaz

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Darování pro případ smrti a odkaz“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Praze dne 28. 12. 2021

…….....

Martin Nguyen

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Václavovi Bednářovi, Ph.D. za cenné rady, věnovaný čas a odborné vedení při zpracování diplomové práce.

Obsah

Úvod ... 7

1. Smrt jako právní skutečnost ... 9

2. Historický vývoj darování pro případ smrti a odkazu ... 12

2.1. Obecný zákoník občanský ... 12

2.1.1. Darování pro případ smrti v OZO ... 13

2.1.2. Odkaz v OZO ... 15

2.2. Vládní návrh občanského zákoníku z roku 1937 ... 18

2.3. Občanské zákoníky z roku 1950 a 1964 ... 19

3. Současná úprava darování pro případ smrti ... 20

3.1. Vymezení institutu darování pro případ smrti dle OZ ... 20

3.2. Odkládací podmínka ... 21

3.3. Vzdání se práva dar odvolat ... 23

3.4. Předmět darování ... 24

3.5. Okamžik nabytí vlastnického práva ... 24

3.6. Posouzení darování pro případ smrti jako odkazu ... 27

3.7. Darování pro případ smrti a ochrana nepominutelných dědiců ... 28

4. Odkaz dle OZ ... 33

4.1. Vymezení odkazu dle OZ ... 33

4.2. Zřízení odkazu ... 34

4.3. Odkazovník ... 35

4.4. Dědic jako osoba odkazem obtížená ... 38

5. Darovat mortis causa nebo odkázat? ... 41

Závěr ... 42

Seznam použitých zdrojů ... 44

Abstrakt ... 47

Abstract ... 48

Seznam klíčových slov ... 49

The list of keywords..... 50

Seznam použitých zkratek

OZ	Zákon č. 89/2021 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ 1964	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb., účinný ke dni 31. prosince 2013
OZO	Obecný zákoník občanský, císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., ve znění císařského nařízení č. 69/1916 Ř. z., účinný ke dni 31. prosince 1950
VN 1937	Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník, z roku 1937

Úvod

Každý, kdo se zabýval uspořádáním svých majetkových poměrů po své smrti, se musel setkat se základními instituty dědického práva, skrze které může člověk prosazovat svou vůli i přes nejistotu o konkrétním dni a o stavu majetku v době, kdy zemře. Nástroje, které umožňují upravit majetkové poměry pro případ smrti, a jejich právní úprava tak představují oblast významnou jak co do počtu osob, které tyto nástroje využijí, nebo jejich využití alespoň zváží, tak co do hodnot, se kterými tyto osoby nakládají. S rekodifikací soukromého práva, jejímž výsledkem bylo přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, došlo k výraznému posílení autonomie vůle v oblasti právního jednání na případ smrti. Toto posílení se projevuje především v tom, že došlo k výraznému rozšíření palety možností, jak pořídit mortis causa. Zákonodárce nepředstavil zcela nové možnosti pořízení pro případ smrti, ale navrátil se k tradiční soukromoprávní úpravě, která byla obsažena v obecném zákoníku občanském a dále pak ve vládním návrhu občanského zákoníku z roku 1937. Do českého právního řádu se tak po dlouhých letech navrátily tradiční instituty dědického práva – dědická smlouva a odkaz (legát), dále pak právní institut, který stojí na pomezí práva závazkového a dědického – darování pro případ smrti (donatio mortis causa). Návrat těchto institutů do českého právního řádu není zcela bez problému. Především právní úprava darování pro případ smrti bývá v odborné literatuře podrobována tvrdé kritice. Jádro problému současné právní úpravy darování pro případ smrti bývá spatřováno především ve vztahu tohoto institutu k ochraně nepominutelných dědiců. Uvádí se, že dle současné právní úpravy lze darováním pro případ smrti obejít právo nepominutelných dědiců na povinný díl. Z tohoto důvodu bývá darování pro případ smrti dokonce označováno za *„trojského koně dědického práva“*[1]. Je však otázkou, zdali si darování pro případ smrti toto označení skutečně zaslouží.

V této diplomové práci se zaměřím na právní úpravu darování pro případ smrti a odkazu, s důrazem na analýzu současné právní úpravy a představení souvislostí s předchozími úpravami. Diplomová práce je pro přehlednost členěna do pěti samostatných kapitol. Ve druhé kapitole uvádím historický rámec darování pro případ smrti a odkazu. S vědomím toho, že jak darování pro případ smrti, tak i odkaz znalo již právo římské, začínám výklad právní úpravou obsaženou až v obecném zákoníku občanském z roku 1811. Činím tak na základě toho, že současná úprava těchto institutů čerpala inspiraci právě z obecného zákoníku občanského a vládního návrhu občanského zákoníku z roku 1937. Poznání této historické právní úpravy může

[1] TALANDA, Adam. Darování pro případ smrti – trojský kůň dědického práva. Právní rozhledy, 2015, roč. 23, č. 13, s. 474.

být přínosem při řešení problémů současné právní úpravy. Ve třetí a čtvrté kapitole provádím analýzu současné právní úpravy darování pro případ smrti a odkazu. V kapitole páté se snažím srovnat darování pro případ smrti a odkaz, s cílem dospět k závěru, které z těchto právních jednání je výhodnější.

Při analýze věnuji pozornost některým problematickým otázkám současné právní úpravy. U analýzy darování pro případ smrti je důraz kladen především na vztah tohoto institutu k ochraně nepominutelných dědiců. Mezi další problematické aspekty, které jsou v této práci rozebrány patří otázka vzdání se práva dar odvolat u darování pro případ smrti, okamžik nabytí vlastnického práva a posouzení darovací smlouvy pro případ smrti jako odkazu. U odkazu je pozornost zaměřena na právní postavení odkazovníka, které je odlišné od postavení dědice.

V kapitole páté jsou uvedeny některé důvody, které mohou ovlivnit člověka v jeho rozhodnutí, jestli má v něčí prospěch zřídit odkaz nebo uzavřít darovací smlouvu pro případ smrti.

Jako východisko pro tuto diplomovou práci slouží komentářová literatura, a především časopisecká literatura, ve které bývá institut darovaní pro případ smrti podrobován tvrdé kritice.

1. Smrt jako právní skutečnost

Vzhledem k tomu, že předmětem zájmu této diplomové práce je institut odkazu a darování pro případ smrti, považuji za vhodné krátce pojednat o právní skutečnosti, která je s těmito dvěma instituty nerozlučně spojena, a to o smrti.

Vymezit okamžik smrti, resp. definovat smrt, není snadný úkol ani pro lékařskou vědu, natož pak pro vědu právní. Přesné určení okamžiku smrti člověka je v právní praxi velmi důležité, jelikož se smrtí je spojena celá řada právních následků (např. vznik dědického práva).[2] Díky nezastavujícímu se pokroku lékařské vědy a techniky se vnímání okamžiku smrti v průběhu času mění. Dříve byl člověk považován za mrtvého v okamžiku, kdy se mu zastavilo srdce a přestal dýchat.[3] V současné době se za okamžik smrti považuje tzv. cerebrální smrt, kdy dochází ke ztrátě funkce celého mozku včetně mozkového kmene.[4] Koncept cerebrální smrti se dnes v některých případech jeví jako nedostatečný, jelikož moderní medicína umožňuje udržovat některé životní funkce i po selhání mozku. Tuto skutečnost reflektuje německá judikatura. Okresní soud v Hersbrucku v roce 1992 řešil případ, jehož předmětem byla právní subjektivita těhotné ženy, u které došlo k cerebrální smrti. Lékaři však udržovali ostatní životní funkce této ženy až do porodu. Soud došel v tomto případě k závěru, že by bylo v rozporu s etickými a morálními hodnotami společnosti, kdyby tato žena byla k okamžiku cerebrální smrti považována za mrtvou, a tudíž by se na ní nepohlíželo jako na entitu s právní subjektivitou.[5]

V českém právním řádu nenajdeme obecně platnou legální definici smrti.[6] Legální definici smrti obsahuje zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve svém § 10 odst. 3.[7] Toto ustanovení stanoví, že „*smrt se zjišťuje prokázáním nezvratné zástavy krevního oběhu, nebo nezvratné ztráty funkce celého mozku, včetně mozkového kmene v případech, kdy jsou funkce dýchání nebo krevního oběhu udržovány uměle*“. Jedná se však o legální definici, která slouží pouze účelům transplantačního zákona.

---

[2] LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 180.
[3] ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 128.
[4] MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I.* 1 vydání. Praha: Leges, 2013, s. 313.
[5] LAVICKÝ: *Občanský zákoník 1. …, s. 180.*
[6] PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 71.
[7] MELZER: *Občanský zákoník…*, s 313.

Česká právní věda považuje za okamžik smrti výše zmíněnou cerebrální smrt, tedy *„stav, kdy u člověka dochází k nezvratným změnám mozku, při nichž nastává selhání funkce a zánik center, která řídí krevní oběh a dýchání“*[8]. Lze tedy shrnout, že zákonodárce neusiluje o všeobecně platné vymezení pojmu smrt. Tento úkol je ponechán lékařské vědě.[9]

Smrt člověka je právní skutečnost, přinášející s sebou významné právní účinky, které mohou zasáhnout i právní sféru třetích osob (např. manžel, dědic), a proto je potřeba ji řádným způsobem prokázat. Například pozůstalostní řízení nebude zahájeno, pokud smrt člověka nebude prokázána, anebo pokud člověk nebude prohlášen za mrtvého.[10] OZ upravuje způsob, kterým se smrt člověka prokazuje (tzv. důkaz smrti), poskytuje však i řešení pro situace, kdy nelze smrt člověka prokázat standardním způsobem. Ve většině případů je tělo zemřelého člověka k dispozici, a je tak možné učinit jeho prohlídku a s jistotou konstatovat smrt. Na tento případ směřuje ustanovení § 26 odst. 1 OZ, které stanoví, že se *„smrt člověka prokazuje veřejnou listinou vystavenou po prohlédnutí těla stanoveným způsobem“*. Veřejnou listinou se v tomto případě rozumí úmrtní list, který dle § 25 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vydá matriční úřad *„fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která je vypravitelem pohřbu“*.

Existují však situace, ve kterých není tělo člověka k dispozici, a nelze tak provést jeho prohlídku a konstatovat smrt, ale i přesto nejsou pochybnosti o tom, že člověk zemřel. V takovém případě prohlásí člověka za mrtvého dle § 26 odst. 2 OZ soud, a to i bez návrhu. Podmínkou prohlášení člověka za mrtvého dle tohoto ustanovení je to, že *„člověk byl účasten takové události, že se jeho smrt vzhledem k okolnostem jeví jako jistá“*. O smrti člověka nesmí tedy existovat žádné pochybnosti. Klasickým učebnicovým příkladem této situace je např. letecká katastrofa, která proběhla takovým způsobem, že ji objektivně nikdo nemohl přežít.[11]

OZ poskytuje řešení i pro případy, kdy se smrt člověka jeví jako pravděpodobná, ale nelze ji konstatovat se stoprocentní jistotou jako u důkazu smrti. Na tyto situace se aplikuje tzv. domněnka smrti. Rozdíl mezi důkazem smrti a domněnkou smrti je právě v míře jistoty, se kterou lze tvrdit, že určitý člověk je po smrti. Ustanovení § 71 odst. 1 OZ dává osobě, která na tom má právní zájem (např. manžel), možnost navrhnout soudu, aby určitého člověka prohlásil

---

[8] LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 180.
[9] ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 128.
[10] SVOBODA, Jiří, KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1.
[11] ŠVESTKA: *Občanský zákoník…*, s. 140.

za mrtvého. Soud tak učiní, pokud o člověku, který má být prohlášen za mrtvého, *„lze mít důvodně za to, že zemřel“*. OZ dále stanoví v § 74 a 75 ochranné doby, které musí uplynout, aby mohlo dojít k takovému prohlášení za mrtvého. Rozhodnutí soudu, kterým bude člověk prohlášen za mrtvého, obsahuje i určení dne, který se pokládá za den smrti.

Právní úprava prohlášení člověka za mrtvého není vyčerpána ustanovením § 71 OZ. OZ v § 72 upravuje samostatně prohlášení nezvěstného člověka za mrtvého. Takovéto rozdělení nepřispívá přehlednosti právní úpravy a bývá kritizováno.[12] Člověka, který byl prohlášen za nezvěstného dle § 66 OZ, lze prohlásit za mrtvého na návrh osoby, která na tom má právní zájem. Soud tak učiní, pokud z okolností případu vyplývají pochybnosti o tom, zda je člověk prohlášený za nezvěstného živ, i přesto, že smrt takového člověka není nepochybná. Další podmínkou prohlášení za mrtvého je uplynutí ochranné doby stanovené v § 73 OZ. Dle § 71 odst. 2 OZ *„na člověka, který byl prohlášen za mrtvého, se hledí, jako by zemřel“*. Nastávají tak stejné právní následky jako v případě, kdy je smrt člověka nepochybná. Pokud byl člověk mylně prohlášen za mrtvého na základě domněnky nebo byl proveden mylný důkaz smrti, připouští § 76 OZ tzv. důkaz opaku.

Poměrně důležitou právní úpravou je tzv. domněnka současné smrti upravená v § 27 OZ. Toto ustanovení řeší situaci, kdy zemřelo několik lidí, ale není možné s jistotou určit, kdo z nich zemřel dříve. V takovém případě se má za to, že všichni zemřeli současně. To hraje významnou roli zejména v dědickém právu.

Jak bylo výše řečeno, smrt je významnou právní skutečností, která vyvolává celou řadu právních následků. Tím nejpodstatnějším je ztráta právní osobnosti. Právní osobnost je dle § 15 odst. 1 OZ *„způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti“*. Hranice právní osobnosti, jakožto přirozené vlastnosti každého člověka, je vymezena v § 23 OZ. Toto ustanovení stanoví, že *„člověk má právní osobnost od narození až do smrti“*.

Dalším právní následkem smrti je zánik manželství, resp. registrovaného partnerství. OZ však neobsahuje ustanovení, které by výslovně stanovilo, že smrtí jednoho z manželů manželství zaniká. Tento závěr je dovozován právě ze ztráty právní osobnosti zemřelého manžela.[13]

Práva a povinnosti zemřelého člověka, která jeho smrtí nezanikají, přecházejí na jeho právního nástupce.

---

[12] MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I.* 1 vydání. Praha: Leges, 2013, s. 473.
[13] PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 796.

2. Historický vývoj darování pro případ smrti a odkazu

2.1. Obecný zákoník občanský

Obecný zákoník občanský z roku 1811 (dále jen „OZO“) byl vyhlášen císařským patentem č. 946/1811 Sb. z. s.[14], a součástí československého právního řádu se stal na základě zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, jež bývá označován též jako tzv. recepční norma. Čl. 2 toho zákona zachoval v platnosti všechny dosavadní právní předpisy. OZO platil na našem území až do roku 1950. OZO bývá považován za velmi kvalitní právní dílo, které zanechává stopy i v dnešní době. O jeho nadčasovosti svědčí skutečnost, že dodnes v novelizovaných podobách platí v Rakousku a Lichtenštejnsku. Spolu s vládním návrhem občanského zákoníku z roku 1937, který z OZO vycházel, představoval významný inspirační zdroj při rekodifikaci soukromého práva, jejímž výsledkem byl zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“).[15]

Pokrokovost OZO se projevovala i v právní úpravě dědického práva, jež respektovala svobodnou vůli zůstavitele. K tomu, aby mohl člověk tuto svobodnou vůli realizovat, mu OZO poskytoval poměrně širokou škálu možností, jak pořídit pro případ smrti. Předně bylo zůstaviteli umožněno povolat svého dědice (univerzálního právního nástupce) závětí, jakožto jednostranným právním jednáním mortis causa.[16] Vedle testamentu, který mohl zůstavitel kdykoliv za svého života jednostranně odvolat[17], připouštěl OZO i dva případy smluvní vázanosti mortis causa. Jednalo se o dědickou smlouvu a o darování pro případ smrti. Na tomto místě je vhodné upozornit, že OZO obecně smluvní vázanost na případ smrti nepřipouštěl. Dědická smlouva a darování pro případ smrti tak představují výjimku z tohoto zákazu.[18] Dědická smlouva mohla být uzavřena pouze mezi manželi, popř. mezi snoubenci, a spočívala v tom, že jedna smluvní strana slíbila druhé budoucí pozůstalost nebo její část, resp. povolávala ji za dědice, a druhá toto povolání přijala, popř. se manželé povolávali za dědice navzájem.[19] Právní úprava darování pro případ smrti dle OZO bude podrobněji rozebrána dále. Na tomto

---

[14] Pouze německé znění tohoto zákona bylo závazné – Allgemeines bürgeliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie (ABGB).
[15] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012, s. 17 [cit. 1. října 2020]. Dostupné na < http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf >.
[16] § 553 OZO.
[17] § 552 OZO.
[18] SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír (ed.) *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 4. (§§ 859 až 1089)*. 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart. 1936, s. 447.
[19] § 1249 OZO.

místě pouze uveďme, že darování mortis causa nebylo limitováno co do smluvních stran jako smlouva dědická, a představovalo tak jedinou univerzální možnost, jak se zavázat na případ smrti. Vedle výše zmíněných možností mohl zůstavitel zřídit ještě odkaz, který mohl být jednostranně za jeho života zrušen. I o právní úpravě odkazu dle OZO bude podrobněji pojednáno dále.

2.1.1. Darování pro případ smrti v OZO

Právní úprava institutu darování pro případ smrti byla v OZO soustředěna do dvou ustanovení, a to § 603 a 956. § 603 OZO darování pro případ smrti nevymezoval, pouze odkazoval do hlavy o darování, v níž bude uveden způsob, jakým se darování pro případ smrti posoudí, tedy zdali se právní jednání posoudí jako donatio mortis causa (dvoustranné právní jednání – smlouva), anebo pouze jako projev poslední vůle (jednostranné právní jednání – odkaz). Vlastní vymezení institutu darování pro případ smrti tak nalezneme až v § 956 OZO. Z prvé věty § 956 OZO můžeme dovodit samotnou podstatu darování pro případ smrti. Je to takové *„darování, k jehož splnění má dojíti až po smrti dárce“*. Převod vlastnického práva k předmětu daru je tedy odložen až do doby po dárcově smrti. Avšak samotná skutečnost, že se dárce zavázal obdarovanému převést vlastnické právo k předmětu daru s odkládací podmínkou (po smrti dárce), nestačila k tomu, aby se takové právní jednání posoudilo jako darování pro případ smrti v pravém slova smyslu, resp. jako smlouva (dvoustranné právní jednání mortis causa). Primárně bylo takové právní jednání posuzováno jako odkaz, a to pouze za předpokladu, splňovalo-li formální náležitosti kladené na zřízení odkazu. K tomu, aby darování pro případ smrti bylo posuzováno jako smlouva, musely být splněny další náležitosti. V literatuře se tak uvádí, že zákonodárce preferoval odkaz před darováním pro případ smrti.[20] Sedláček tuto preferenci odkazu před darováním pro případ smrti zdůvodňoval právě tím, že OZO zásadně neumožňoval vázat se na případ smrti.[21] Jak bylo uvedeno výše, darování pro případ smrti bylo jednou z výjimek ze zákazu smluvní vázanosti mortis causa.

Zvláštní náležitosti, jež muselo právní jednání splňovat k tomu, aby bylo posuzováno jako darování pro případ smrti (dvoustranné právní jednání mortis causa), byly stanoveny v § 956 větě druhé OZO. Jelikož darování pro případ smrti bylo dvoustranné právní jednání, byl vyžadován i projev vůle obdarovaného, který musel dar přijmout. Dále bylo nutné, aby se dárce výslovně vzdal práva dar odvolat. O takovém vzdání se musel obdarovanému vydat listinu. Nebylo však vyloučeno, aby vzdání se práva dar odvolat bylo učiněno v samotné darovací

[20] TALANDA, Adam. Darování pro případ smrti – trojský kůň dědického práva. *Právní rozhledy,* 2015, roč. 23, č. 13, s. 474.
[21] SEDLÁČEK: *Komentář IV.*, s. 447.

smlouvě.[22] Taková varianta, kdy je vzdání se práva dar odvolat inkorporováno přímo v darovací smlouvě, se ostatně jeví jako praktičtější. Vzdání se práva dar odvolat nevylučovalo možnost dárce dar později odvolat podle obecných ustanovení o darování.[23] V právní nauce panovala shoda na tom, že vzdání se práva dar odvolat u darování pro případ smrti představuje pouze odlišující kritérium od odkazu, který mohl zůstavitel kdykoliv za svého života jednostranně zrušit.[24] Co se formy právního jednání týče, byla zákonem pro všechna darování, u nichž nedocházelo zároveň s uzavřením smlouvy k odevzdání předmětu daru vyžadována forma notářského zápisu.[25] Požadavek formy notářského zápisu byl kladen i na vzdání se práva dar odvolat, nebylo-li vtěleno ve smlouvě samotné. Poněkud složitější situace nastávala tehdy, když byl předmět daru současně s uzavřením darovací smlouvy mortis causa předán obdarovanému. Ačkoliv právní úprava darování pro případ smrti obsažená v OZO nepočítala s tím, že by byl předmět daru vydán obdarovanému ještě za života dárce, nebyl takový postup vyloučen.[26] Avšak absence právní úpravy, která by výše popsaný případ reflektovala, s sebou přinášela určité výkladové problémy, na jejichž řešení nepanovala shoda v právní vědě ani v judikatuře.[27] V odborných kruzích nakonec převážil názor, že v tomto případě smluvní strany nemusely uzavřít smlouvu v písemné formě, dárce však stále musel vydat obdarovanému listinu o vzdání se práva dar odvolat. Listinu, v níž se dárce vzdával práva dar odvolat, stačilo v tomto případě pořídit v prosté písemné formě.[28]

Od darování inter vivos se darování pro případ smrti lišilo především tím, že k samotnému plnění (převedení vlastnického práva k předmětu daru) mělo dojít až po smrti dárce. Suspenzivní podmínka nebyla zákonem podrobněji specifikována. Bylo tak zcela na vůli smluvních stran, jak odkládací podmínku formulují.[29] V závislosti na tom, jak smluvní strany odkládací podmínku formulovaly, mohly nastat v zásadě dvě situace, které se lišily svými právními účinky. Předně mohl dárce s obdarovaným uzavřít darovací smlouvu, ve které byl okamžik nabytí vlastnického práva k předmětu daru pouze odsunut do doby po dárcově smrti.[30] Pokud v tomto případě obdarovaný zemřel dříve než dárce, závazek z darovací smlouvy nezanikal, ale na místo obdarovaného nastupovali jeho dědicové. Obdarovaný mohl

---

[22] Tamtéž, s. 448.
[23] §§ 947-954 OZO.
[24] TALANDA, Adam, TALANDOVÁ, Iveta. Darování pro případ smrti. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2015, roč. 23, č. 2, s. 112.
[25] § 1 písm. d) zák. č. 76/1871 ř. z., o tom, ku kterým jednáním právním potřebí spisu notářského.
[26] TALANDA, TALANDOVÁ: *Darování pro případ smrti*, s. 112.
[27] KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské IV, V. Právo rodinné. Právo dědické*. 3. doplněné vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 174.
[28] Tamtéž.
[29] TALANDA: *Darování…*, s. 474.
[30] Spíše než o suspenzivní podmínce lze v tomto případě hovořit o doložení času.

s pohledávkou, jež mu vznikla z takto uzavřené darovací smlouvy, volně nakládat ještě za života dárce, neboť měl postavení klasického věřitele.[31] Jinak tomu bylo u situace druhé, kdy si smluvní strany podmínili darování tím, že obdarovaný dárce přežije. Pokud obdarovaný v tomto případě předemřel dárce (tedy nedošlo k naplnění suspenzivní podmínky), nepřecházela pohledávka z darovací smlouvy na dědice obdarovaného a závazek z darovací smlouvy zanikal.[32]

Dárce za svého života nepozbýval dispoziční oprávnění k předmětu daru, jelikož darovaná věc se stále nacházela v jeho vlastnictví. Bylo mu tak umožněno, aby s ní i nadále volně nakládal.[33]

Pokud právní jednání splňovalo zvláštní náležitosti stanovené v § 956 OZO, a posuzovalo se tedy ne jako odkaz, ale jako darování pro případ smrti, neuplatňovaly se limity dědického práva.[34] Avšak nepominutelní dědicové i nadále požívali určité právní ochrany. I na darování pro případ smrti se totiž vztahovaly §§ 785 a 951 OZO.[35] Ochrana nepominutelných dědiců spočívala jednak v tom, že se předmět daru započítával do základu pro výpočet povinného dílu, a dále v možnosti dar odvolat pro zkrácení povinného dílu dle § 951 OZO.[36]

Právě díky ochraně, jež OZO poskytoval nepominutelným dědicům, nebyl institut darování pro případ smrti kritizován a označován jako právní institut, jímž je možné obejít limity stanovené dědickým právem, jako je tomu v současné právní úpravě. V literatuře se objevují názory, že darování pro případ smrti dle OZO úpravu dědického práva doplňovalo, ale neprolamovalo ji.[37] Zajímavý postřeh má k této problematice Klein, který poukazuje na skutečnost, že dle OZO bylo umožněno uzavřít dědickou smlouvu pouze manželům, popř. snoubencům. Darování pro případ smrti tak představovalo jedinou možnost, jak se obecně zavázat pro případ smrti. Klein k tomu uvádí, že *„darování pro případ smrti plnilo účel obecné dědické smlouvy“*.[38]

2.1.2. Odkaz v OZO

OZO obsahoval poměrně rozsáhlou a podrobnou úpravu odkazu. Odkaz vymezuje ustanovení § 535 OZO následovně: *„Je-li na někoho pamatováno nikoli takovýmto poměrným dílem celé pozůstalosti, nýbrž jen jednotlivou věcí, jednou nebo několika věcmi určitého druhu,*

[31] SEDLÁČEK: *Komentář IV.*, s. 448.
[32] Tamtéž.
[33] TALANDA, TALANDOVÁ: *Darování pro případ smrti*, s. 112.
[34] TALANDA: *Darování…*, s. 475.
[35] SEDLÁČEK: *Komentář IV.*, s. 448.
[36] TALANDA: *Darování…*, s. 475.
[37] Tamtéž.
[38] KLEIN, Šimon. Dědická smlouva a darování pro případ smrti. *Ad Notam,* 2013, roč. 19, č. 4, s. 14.

částkou nebo právem, nazývá se to, čím je pamatováno, odkazem (legátem), i kdyby to dle hodnoty bylo největší částí pozůstalosti, a ten, komu to bylo zůstaveno, nebude posuzován jako dědic, nýbrž jen jako odkazovník (legatář).“ Odkaz dle OZO bylo možné charakterizovat třemi znaky. Jednalo se o „*nařízení posledního pořízení*“, tedy o právní jednání mortis causa, což se projevovalo v možnosti zůstavitele jej kdykoli odvolat.[39] Další znak charakterizující odkaz lze spatřovat v tom, že se odkazem poskytuje přímý majetkový prospěch třetímu (odkazovníkovi).[40] Třetí znak vymezuje odkaz negativně a to tak, že odkazem nedochází k povolání univerzálního právního nástupce (dědice).[41] Odkazovník tedy není univerzálním právním nástupcem, a proto nevstupuje do všech práv a povinností zůstavitele, které spadají do pozůstalosti.

Podmínky platnosti odkazu vymezovalo ustanovení § 647 OZO. Odkaz bylo možné zřídit platným pořízením pro případ smrti. Stejně jako v římském právu mohl zůstavitel odkaz zřídit v závěti nebo v dovětku, tedy jednostranným právním jednáním pro případ smrti. Navíc mohl zůstavitel využít institut dědické smlouvy. Dědická smlouva však mohla být uzavřena pouze mezi manželi, popř. snoubenci.[42] Z výše uvedeného vyplývá, že platně zřídit odkaz mohl pouze člověk, který měl způsobilost pořídit pro případ smrti.[43] Způsobilost pořídit pro případ smrti byla vymezena negativně. Pořídit pro případ smrti mohl každý, pokud nebyl ze zákona z této způsobilosti vyloučen.[44] Důvody, pro které nebyl člověk způsobilý pořídit pro případ smrti, byly vymezeny v § 566 a násl. OZO. Jednalo se např. o nedostatek věku[45] a prohlášení za marnotratného[46].

Další podmínka platnosti odkazu dle § 647 OZO se vztahovala k osobě odkazovníka. Odkazovník musel být osobou, která byla způsobilá dědit, resp. osobou, která se mohla stát testamentárním dědicem.[47] Příčiny dědické nezpůsobilosti byly vymezeny v § 540 a násl. OZO. Jako klasický případ dědické nezpůsobilosti lze uvést spáchání trestného činu vůči zůstaviteli.[48]

---

[39] ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 3. (§§ 531 až 858).* 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 220.
[40] Tamtéž, s. 221.
[41] Tamtéž.
[42] § 1249 OZO.
[43] KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské IV, V. Právo rodinné. Právo dědické*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 109.
[44] Tamtéž, s. 16.
[45] § 569 OZO.
[46] § 568 OZO.
[47] ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 3. (§§ 531 až 858).* 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 227.
[48] § 540 OZO.

Aby byl odkaz platně zřízen, musel zůstavitel odkázat věc, jež byla způsobilým předmětem odkazu.[49] Co mohlo být způsobilým předmětem odkazu vymezovalo ustanovení § 653 OZO. Dle tohoto ustanovení *„odkázati lze vše, co jest v obecném obchodě; věci, práva, práce a jiná konání, jež mají nějakou hodnotu"*. Předmětem odkazu tedy mohlo být vše, co nebylo vyloučeno z právního obchodu. Podmínkou také bylo, aby předmět odkazu měl nějakou hodnotu, přičemž se nejedná pouze o hodnotu majetkovou, ale postačí, pokud *„má odkazovník na plnění rozumný zájem"*.[50]

OZO respektoval poslední vůli zůstavitele. Proto bylo zůstaviteli umožněno, aby sám určil osobu, jež bude odkazem obtížena[51]. Pokud zůstavitel neurčil osobu odkazem obtíženou, postupovalo se podle výkladového pravidla obsaženého v § 649 věta první OZO. Dle tohoto ustanovení *„odkazy připadají zpravidla k tíži všem dědicům podle poměru jejich dědického podílu, a to i tehdy, byla-li odkázána věc patřící některému spoludědici"*.

Jak bylo výše řečeno, odkazovník nebyl univerzálním právním nástupcem. Odkazovník získával pouze pohledávku vůči dědici, resp. osobě odkazem obtížené. *„Právo na odkaz odkazovník nabýval zpravidla ihned po smrti zůstavitele."*[52] V případě, že byl odkaz doložen suspenzivní podmínkou, nabýval odkazovník právo na odkaz až splněním podmínky. Jiný okamžik vzniku práva na odkaz byl také u odkazu, jehož předmětem byly opakující se dávky. V tomto případě vznikalo právo na každou jednotlivou dávku zvlášť.[53] Co se týče nabývání vlastnického práva, odkazuje ustanovení § 684 OZO na obecnou právní úpravu o nabývání vlastnického práva.[54]

Ochrana dědice proti vyčerpání pozůstalosti odkazy nebyla tak silná jako v římském právu. OZO neznal tzv. pravidlo falcidiánské kvarty.[55] Bylo tedy možné odkazy vyčerpat celou pozůstalost. Dědic, který podal bezvýhradnou dědickou přihlášku ručil za všechny dluhy spadající do pozůstalosti i za všechny odkazy bez omezení.[56] Podstatně lepší postavení měl dědic, který si vyhradil soupis pozůstalosti dle § 802 OZO. Za dluhy a odkazy odpovídal pouze

---

[49] ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 3. (§§ 531 až 858).* 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 221.
[50] Tamtéž, s. 229.
[51] § 649 věta druhá OZO.
[52] § 684 OZO.
[53] ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 3. (§§ 531 až 858).* 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 262.
[54] § 423–446 OZO.
[55] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 319.
[56] §801 OZO.

do výše hodnoty pozůstalosti. Pokud odkazy vyčerpávaly celou pozůstalost, mohl dědic, který si vyhradil soupis, žádat náhradu nákladů vynaložených pro pozůstalost a odměnu přiměřenou jeho námaze dle § 690 OZO. Odkazy byly poměrně kráceny, pokud pozůstalost nestačila „*k úhradě dluhů, jiných povinných výloh a k vyřízení všech odkazů*“.[57]

2.2. Vládní návrh občanského zákoníku z roku 1937

Po vzniku samostatného československého státu byl tzv. recepční normou[58] zachován v platnosti dosavadní rakousko-uherský právní řád.[59] Československá republika se tak potýkala s nežádoucím jevem právního dualismu ve smyslu nejednotného právního řádu. Se záměrem odstranit dvojí právo z československého právního řádu byly v roce 1920 započaty práce na rekodifikaci soukromého práva.[60] Práce na novém kodexu soukromého práva byly završeny v roce 1937. Jejich výsledkem byl vládní návrh občanského zákoníku (dále jen „VN37“), který byl značně inspirován OZO. Z politických důvodů VN37 nikdy nebyl přijat.[61]

I VN37 znal instituty odkazu a darování pro případ smrti. Právní úprava těchto institutů byla velmi podobná té v OZO, jelikož z ní vycházela. Za zmínku stojí, že ani VN37 neznal pravidlo falcidiánské kvarty, které chránilo dědice před odkazy.[62] U donatio mortis causa VN37 výslovně vyžadoval stanovení suspenzivní podmínky.[63] Darování pro případ smrti tak muselo být podmíněno tím, že obdarovaný přežije dárce.[64] Další odlišností od právní úpravy obsažené v OZO bylo to, že VN37 výslovně nevyžadoval splnění formálních náležitostí nutných pro odkaz, aby darování pro případ smrti, jež nesplňovalo podmínky smlouvy mortis causa, bylo považováno za legát.[6566]

---

[57] §692 OZO.
[58] Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.
[59] VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny.* 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008, s. 288.
[60] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012, s. 2 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.
[61] Tamtéž.
[62] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 319.
[63] § 807 VN37.
[64] TALANDA, Adam, TALANDOVÁ, Iveta. Darování pro případ smrti. *Časopis pro právní vědu a praxi,* 2015, roč. 23, č. 2, s. 112.
[65] Tamtéž.
[66] § 467 VN37.

2.3. Občanské zákoníky z roku 1950 a 1964

Tzv. střední občanský zákoník[67] (dále jen „OZ50“) byl značně ideologicky ovlivněn totalitním režimem. Odmítal navázat na tradiční úpravu soukromého práva kontinentální Evropy. Inspirace pro tvorbu OZ50 byla hledána v sovětském právním řádu.[68] OZ50 poskytoval člověku menší možnosti, jak disponovat s majetkem. OZ50 nepřipouštěl smluvní vázanost mortis causa. Nepřevzal tak institut dědické smlouvy ani darování pro případ smrti[69]. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že tyto instituty podlamují zůstavitelovu pořizovací svobodu a zkracují zákonné dědice.[70] Ve značně okleštěné podobě byl zachován institut odkazu, kterému se věnoval pouze § 537 OZ50. Dle tohoto ustanovení předmětem odkazu mohla být pouze peněžitá částka nebo věc movitá. Ustanovení o dědictví a dědici platila přiměřeně i pro odkaz a odkazovníka. Při splnění dvou podmínek odkazovník neodpovídal za dluhy zůstavitele. První podmínkou bylo, aby předmět odkazu byl vzhledem ke zbylému majetku nepatrné hodnoty. Druhou podmínkou bylo, aby „*souhrn odkazů nečinil více než čtvrtinu toho, co zbude ze zanechaného majetku po odečtení dluhů*“.[71] Pokud odpovídal odkazovník za dluhy zůstavitele, tak pouze do výše nabytého odkazu dle § 514 OZ50.[72]

Občanský zákoníku z roku 1964[73] (dále jen „OZ64“) představoval ještě větší odklon od tradičního soukromého práva kontinentální Evropy.[74] I OZ64 připouštěl pouze darování inter vivos.[75] Darování mortis causa sankcionoval § 628 odst. 3 OZ64 absolutní neplatností. Navíc OZ64 vůbec neznal institut odkazu. Ustanovení § 477 odst. 1 OZ64 se snažilo do jisté míry nahradit funkci odkazu, když umožňovalo zůstaviteli v testamentu určit konkrétní věci nebo práva, které měl jednotlivý dědic nabýt.[76]

---

[67] Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
[68] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012, s. 2 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.
[69] § 385 OZ50 sankcionoval absolutní neplatností darování, u nějž mělo být plnění poskytnuto až po dárcově smrti.
[70] Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1950 Sb., občanský zákoník [online]. psp.cz, 19. září 1950 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na < http://psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0509_17.htm#_d >.
[71] § 537 OZ50.
[72] Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1950 Sb., občanský zákoník [online]. psp.cz, 19. září 1950 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na < http://psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0509_16.htm >.
[73] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
[74] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012, s. 5 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.
[75] ŠKÁROVÁ, Marta. In JEHLIČKA, Oldřich a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 689.
[76] KLEIN, Šimon. Odkaz a dědění konkrétně určených věcí v NOZ. *Ad Notam.* 2013, roč. 19, č. 2, s. 5.

3. Současná úprava darování pro případ smrti

3.1. Vymezení institutu darování pro případ smrti dle OZ

S OZ, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014, se do českého právního řádu navrátil institut darování pro případ smrti (donatio mortis causa), jakožto tradiční institut soukromého práva. Právní úprava darování pro případ smrti v OZ se do značné míry inspiruje úpravou obsaženou v OZO a VN 1937, avšak nepřebírá ji v její celistvosti (nepřevzal např. možnost odvolání daru pro zkrácení povinného dílu). To s sebou přináší určité výkladové problémy a nejasnosti, kterým bude dále věnována pozornost.[77]

Právní úprava darování pro případ smrti v OZ je soustředěna do dvou ustanovení, a to do § 2063 a 1594 odst. 2. Podstatu darování pro případ smrti můžeme dovodit z § 2063 věty první OZ. Darováním pro případ smrti se rozumí takové darování, jež je podmíněno tím, že obdarovaný přežije dárce. Avšak samotná skutečnost, že smluvní strany uzavřou darovací smlouvu, ve které je nabytí vlastnického práva k předmětu daru podmíněno právě tím, že obdarovaný přežije dárce, ještě automaticky neznamená, že je takovéto právní jednání posuzováno jako darování mortis causa. Jak vyplývá z § 2063 věty první a § 1594 odst. 2 OZ, primárně se takové právní jednání posoudí jako odkaz. K tomu, aby se právní jednání posoudilo jako darovací smlouva pro případ smrti, a dopadala tak na něj právní úprava závazkového práva o darování, musí smluvní strany splnit ještě další zvláštní náležitosti, jež jsou vymezeny v § 2063 větě druhé OZ. Mezi tyto náležitosti patří přijetí daru obdarovaným, dárcovo výslovné vzdání se práva dar odvolat a vydání listiny obdarovanému, jež vzdání se práva dar revokovat potvrzuje. Všechny tyto tři podmínky musely být splněny zároveň. V opačném případě by se právní jednání posoudilo jako odkaz, což by mělo za následek, že by se něj vztahovala ustanovení práva dědického.[78]

Co se týče formy, OZ nevyžaduje, aby byla darovací smlouva pro případ smrti uzavřena ve formě veřejné listiny (notářského zápisu), jako tomu bylo dle právní úpravy obsažené v OZO. K platnému darování pro případ smrti proto plně postačí, pokud smluvní strany uzavřou darování alespoň v prosté písemné formě.[79] Požadavek prosté písemné formy je kladen i na dárcovo vzdání se práva dar odvolat. Není však vyloučeno, aby vzdání se práva dar odvolat

[77] TALANDA, TALANDOVÁ: *Darování pro případ smrti*, s. 113.
[78] MUZIKÁŘ, Martin. Darování pro případ smrti a jeho osud po smrti dárce. *Ad Notam*, 2017, roč. 23, č. 4, s. 17.
[79] Srov. § 2057 OZ.

bylo učiněno ve smlouvě samotné.[80] Takové řešení, kdy je vzdání se práva dar odvolat přímo inkorporováno do darovací smlouvy, se ostatně jeví jako praktičtější.

3.2. Odkládací podmínka

Darování pro případ smrti se od klasického darování inter vivos v podstatných znacích neliší. Stejně, jako je tomu u obyčejného darování mezi živými, je pro toto právní jednání důležitý úmysl dárce darovat (tzv. animus donandi).[81] Prostřednictvím darovací smlouvy, ať už se jedná o darování mortis causa nebo o darování inter vivos, dárce tedy realizuje svůj úmysl bezplatně převést vlastnické právo k předmětu daru na obdarovaného. Jelikož se v obou případech jedná o dvoustranné právní jednání, vyžaduje se i projev vůle obdarovaného (přijetí daru). Hlavní rozdíl mezi darováním pro případ smrti a darováním inter vivos lze spatřovat zejména v odkládací podmínce, kterou je darování pro případ smrti podmíněno.

Dle § 2063 OZ je darováním pro případ smrti takové darování, jež je podmíněno tím, že obdarovaný dárce přežije. K převedení vlastnického práva k předmětu daru dochází tedy pouze tehdy, pokud je odkládací podmínka splněna. Pokud by obdarovaný dárce předemřel, právo na předmět daru by nepřecházelo na dědice obdarovaného a závazek z darovací smlouvy by zanikl.

Na rozdíl od historické právní úpravy institutu darování pro případ smrti obsažené v OZO[82], § 2063 OZ přesně vymezuje znění odkládací podmínky (obdarovaný přežije dárce). Nabízí se tak otázka, jak by se dle současné právní úpravy posoudila darovací smlouva, ve které by smrt dárce představovala pouze okamžik plnění (doložení času). V literatuře bývá tato smlouva označována jako tzv. pravé donatio mortis causa.[83] Názory na to, zdali je uzavření takovéto smlouvy vůbec připuštěno, a jak by se případně toto právní jednání posuzovalo, se různí. Elischer zastává názor, že dle právní úpravy obsažené v OZ, uzavření darovací smlouvy, ve které by okamžik smrti dárce představoval pouze okamžik plnění, není připuštěno. Nepřípustnost této smlouvy odůvodňuje zásadou nepřípustnosti vázanosti mortis causa.[84] Alternativou k pravému donatio mortis causa, kterou Elischer uvádí jako přípustnou, je uzavření darovací smlouvy s rozvazovací podmínkou, která spočívá v tom, že vlastnické právo

[80] TALANDA, TALANDOVÁ: *Darování pro případ smrti*, s. 113.
[81] JANOUŠEK, Michal. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2086.
[82] Srov. § 956 OZO.
[83] ELISCHER, David. *Darování a jeho podoby v novém soukromém právu*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, s. 82.
[84] Tamtéž, s. 83.

k předmětu daru bude převedeno zpět na dárce, v případě že by obdarovaný dárce předemřel (tzv. reverzní doložka). V tomto případě se však jedná o klasické darování inter vivos.[85]

Je však otázkou, zdali je nepřípustnost uzavření darovací smlouvy, ve které okamžik smrti dárce představuje pouze okamžik plnění, opodstatněná. Dle mého názoru lze nalézt několik argumentů, které by svědčily ve prospěch přípustnosti platného uzavření výše popsané darovací smlouvy. Předně lze uvést zásadu in favorem negotii, kterou OZ obsahuje v § 574. Tato zásada spočívá v tom, že při posuzování, zdali je určité právní jednání platné či nikoliv, se preferuje takový pohled, jež zachovává právní jednání v platnosti.[86] K tomu, aby bylo právní jednání neplatné, musí přistoupit ještě další okolnosti předvídané zákonem. Je třeba si položit otázku, zdali se právní jednání nedostává do rozporu s dobrými mravy, veřejným pořádkem a právem, které se týká postavení osob.[87] V případě darovací smlouvy, u níž okamžik smrti dárce představuje pouze okamžik plnění, nelze takovýto rozpor shledat, jelikož tato darovací smlouva se v podstatných znacích neliší od zákonem dovoleného darování pro případ smrti vymezeného v § 2063 OZ. Na tomto místě lze ještě připomenout historickou právní úpravu obsaženou v § 951 OZO, dle které bylo možné uzavřít jak darovací smlouvu podmíněnou tím, že obdarovaný dárce přežije, tak i darovací smlouvu, ve které okamžik smrti dárce představoval pouze okamžik plnění. Darovací smlouva, ve které bylo převedení vlastnického práva k předmětu daru pouze odsunuto do doby po smrti dárce, se od darování pro případ smrti s odkládací podmínkou lišilo zejména v právních účincích, jež nastávaly v případě, že obdarovaný zemřel dříve než dárce. Na rozdíl od darování podmíněného u tzv. pravého donatio mortis causa by nastupovali dědicové obdarovaného na jeho místo.[88] Smluvní strany by mohly podobných právních účinků (přechod pohledávky na dědice obdarovaného) dosáhnout i v případě, že bychom vycházeli ze závěru, že platné uzavření pravého donatio mortis causa není dle současné právní úpravy přípustné. V případě, že by obdarovaný dárce předemřel, musel by dárce pouze uzavřít novou darovací smlouvu s dědicem obdarovaného. S ohledem na výše uvedené se domnívám, že neexistuje žádný rozumný důvod, proč by zákonodárce uzavření darovací smlouvy, ve které by smrt dárce představovala pouze okamžik plnění, zakázal. I tato forma donatio mortis causa je dle mého názoru připuštěna, i přestože se nejedná o zákonem výslovně zakotvený smluvní typ, a jedná se tedy o inominát.

---

[85] Tamtéž.
[86] HANDLAR, Jiří. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2055.
[87] Srov. § 1 odst. 2 OZ.
[88] Srov. výklad uvedený ve druhé kapitole této práce.

3.3. Vzdání se práva dar odvolat

Aby se darovací smlouva posoudila jako darování pro případ smrti ve smyslu § 2063 OZ, je zapotřebí, aby se dárce výslovně vzdal svého práva dar revokovat. Zároveň musí dárce obdarovanému vydat listinu, jež potvrzuje, že se vzdal svého práva dar odvolat. Nic nebrání tomu, aby bylo vzdání se práva dar odvolat inkorporováno přímo do darovací smlouvy.[89] Pokud by se dárce nevzdal práva dar odvolat, posoudilo by se právní jednání jako odkaz, což by mělo za následek, že by se na něj vztahovala ustanovení dědického práva.[90]

V souvislosti se vzdáním se práva dar odvolat, vyvstává otázka, zdali se dárce vzdává práva dar revokovat i pro nevděk nebo nouzi. V odborné literatuře se na tuto problematiku objevují dva protichůdné názory. Pro závěr, že u darování pro případ smrti se dárcovo vzdání se práva dar odvolat zahrnuje i právo dar revokovat pro nevděk a nouzi, svědčí především znění § 2076 OZ.[91] Toto ustanovení poskytuje určitou ochranu dárci při darování inter vivos, když stanoví, že ke vzdání se práva dar odvolat pro nouzi nebo nevděk se u darování mezi živými nepřihlíží. Pokud by se tedy dárce při darování inter vivos vzdal práva dar revokovat pro nouzi nebo nevděk, jednalo by se o zdánlivé právní jednání, které by nevyvolávalo žádné právní účinky.[92] Pokud by se tak § 2076 OZ vykládal za pomoci argumentu a contrario, bylo by možné dojít k závěru, že zákaz vzdání se práva dar odvolat pro nevděk nebo pro nouzi se nevztahuje na darování pro případ smrti. V odborné literatuře se dále k tomu uvádí, že není vyloučeno, aby si smluvní strany podmínily darování i další podmínkou, jež by např. spočívala v tom, že se obdarovaný nedopustí vůči obdarovanému jednání, jež by u darování inter vivos odůvodňovalo odvolání daru pro nevděk.[93] K této problematice je vhodné ještě uvést, že u darování pro případ smrti odvolání daru pro nouzi nepřichází vůbec v úvahu, jelikož dárce za svého života ještě nepozbyl vlastnické právo k předmětu daru a může sním nadále disponovat.[94]

Na problematiku vzdání se práva dar odvolat u darování pro případ smrti existuje ještě jiný úhel pohledu, dle kterého vzdání se práva dar odvolat představuje pouze odlišující kritérium od odkazu, který může zůstavitel za svého života jednostranně odvolat.[95] Tento závěr bývá dovozován z § 2063 OZ, z nějž vyplývá, že darovací smlouva podmíněná tím, že obdarovaný přežije dárce, se posuzuje jako odkaz. Pouze pokud k tomuto právnímu jednání

[89] JANOUŠEK: *Občanský zákoník…*, s. 2096.
[90] MUZIKÁŘ: Darování pro…, s. 17.
[91] BEDNÁŘ, Václav, KASÍK, Milan. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 12.
[92] Tamtéž, s. 28.
[93] Tamtéž, s. 12.
[94] TALANDA, TALANDOVÁ: Darování pro případ smrti, s. 117.
[95] JANOUŠEK: *Občanský zákoník…*, s. 2096.

přistoupí další zvláštní náležitosti, z nichž jednou je právě vzdání se práva dar odvolat, posuzuje se smlouva dle ustanovení o darování. Z toho bývá dovozováno, že zákonodárce chtěl pouze odlišit darování mortis causa od odkazu. Dle tohoto výkladu, by dárci byla zachována možnost odvolat dar pro nevděk i u darování pro případ smrti.[96] Osobně se přikláním spíše k druhému názoru, protože nevidím rozumný důvod, proč by zákonodárce chtěl u darovací smlouvy mortis causa zbavit dárce možnosti dar odvolat pro nevděk. Přesto bych pro jistotu při uzavírání darovací smlouvy pro případ smrti doporučoval, aby si dárce ve smlouvě podmínil darování tím, že se k němu obdarovaný nezachová takovým způsobem, jenž by odůvodňoval odvolání daru pro nevděk.

3.4. Předmět darování

Stejně jako je tomu u darování inter vivos, předmětem darování pro případ smrti může být jakákoliv věc v právním smyslu.[97] [98] I na darování pro případ smrti dopadá obecná právní úprava o darování, která stanoví určité limity ohledně toho, co je možné darovat. Dle § 2058 odst. 1 OZ je přípustné, aby dárce daroval všechen svůj současný majetek. Dárci je tedy umožněno darovat pro případ smrti veškerý majetek, který se nachází v jeho vlastnictví v okamžiku uzavření smlouvy.[99] Určitá omezení se vztahují na případy, kdy by dárce chtěl darovat budoucí majetek, tedy takový majetek, který se v okamžiku uzavření smlouvy nenachází v jeho vlastnictví. V tomto případě dárce může platně darovat maximálně jednu polovinu budoucího majetku.[100] Pokud by se dárce zavázal darovat více (např. by se zavázal darovat svůj veškerý budoucí majetek), platila by darovací smlouva jen co do jedné poloviny budoucího majetku. Zákon umožňuje dárci darovat i věc, kterou v okamžiku uzavření smlouvy ještě nevlastní. Platnost takové smlouvy je však podmíněna tím, že se dárce v darovací smlouvě zaváže předmět daru nabýt.[101]

3.5. Okamžik nabytí vlastnického práva

K tomu, aby obdarovaný na základě darovací smlouvy pro případ smrti nabyl vlastnické právo k daru, musí dojít ke splnění odkládací podmínky. Obdarovaný tedy musí přežít dárce. U darování pro případ smrti obdarovaný nenabývá vlastnické právo ke všem věcem ve stejný okamžik. Okamžik nabytí vlastnického práva se liší v závislosti na tom, jaká věc je darována, resp. zdali se vlastnické právo k věci nabývá již účinností darovací smlouvy, nebo až zápisem

[96] Jak bylo uvedeno výše, u darování pro případ smrti odvolání daru pro nouzi nepřichází v úvahu.
[97] JANOUŠEK: *Občanský zákoník…*, s. 2087.
[98] Srov. § 489 OZ.
[99] BEDNÁŘ, KASÍK: *Občanský zákoník VI…*, s. 6.
[100] § 2058 odst. 1 věta druhá OZ.
[101] § 2058 odst. 2 OZ.

obdarovaného do veřejného seznamu. V konkrétním případě je vždy nutné si položit otázku, zdali má darovací smlouva translační účinky či nikoliv.[102] Odpověď na tuto otázku nám dávají ustanovení OZ upravující převod vlastnického práva (§ 1099 a násl.). Je-li darována věc, ke které se nabývá vlastnické právo již účinností smlouvy, nabývá obdarovaný vlastnické právo k předmětu darování okamžikem smrti dárce. Darovaná věc tak nespadá do pozůstalosti po zemřelém dárci (vlastnické právo k ní má již obdarovaný) a v rámci pozůstalostního řízení není projednána.[103] Odlišná situace nastává, pokud se vlastnické právo k předmětu daru nenabývá účinností smlouvy, ale až zápisem do veřejného seznamu. Nejčastěji půjde o darování nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí. Po smrti dárce nabude darovací smlouva pro případ smrti účinnosti (dojde ke splnění odkládací podmínky – obdarovaný přežije dárce), ale obdarovaný ještě není vlastníkem, tím se stane až zápisem do katastru nemovitostí.[104] Darovaná nemovitost tak bude spadat do pozůstalosti po zemřelém dárci, a v rámci pozůstalostního řízení tedy bude projednána.[105] K této problematice se vyjádřil ČÚZK, který uvedl následující: „*Věcně neshledáváme rozdíl mezi situací, kdy je uzavřena smlouva o darování pro případ smrti, a situací, kdy je uzavřena běžná darovací smlouva mezi živými, avšak dříve, než dojde podání návrhu na vklad, dárce zemře. Proto považujeme i v tomto případě za aplikovatelné závěry Městského soudu v Praze vyslovené v rozsudku ze dne 31. 3. 1995, sp. zn. 33 Ca 228/94, podle kterého „Úmrtí dárkyně má za následek, že je především třeba v dědickém řízení zařadit do aktiv dědictví i nemovitosti uvedené v darovací smlouvě (ke dni úmrtí byly vlastnictvím zůstavitelky a na tom nic nezmění ani event. povolení vkladu katastrální úřadem), a do pasiv dědictví zařadit závazek zůstavitelky vyplývající z této darovací smlouvy (odevzdat nemovitost obdarovanému).“ Účastníky vkladového řízení jsou dědicové a obdarovaný.“*[106]

Toto stanovisko zaznělo na odborné diskusi mezi zástupci Notářské komory ČR a ČÚZK, jež se uskutečnila v roce 2016.[107] Nabízí se tak otázka, zdali ČÚZK zastává výše uvedené stanovisko i v současnosti. V prosinci roku 2021 jsem se proto obrátil na ČÚZK s několika dotazy. Předně jsem se dotazoval, zdali výše uvedené stanovisko ČÚZK z roku 2016 je stále aktuální. Na tuto otázku se mi dostalo této odpovědi: „*Stanovisko Úřadu k darování pro případ smrti a k navazujícímu zápisu do katastru nemovitostí ze dne 8. 11. 2016 je stále aktuální a závěry vněm sdělené se doposud nezměnily*.“ Dále jsem se ČÚZK dotazoval, zdali k dokončení

[102] MUZIKÁŘ: Darování pro…, s. 18.
[103] Tamtéž.
[104] Srov. § 1105 OZ.
[105] Tamtéž, s. 19.
[106] Tamtéž, s. 20.
[107] Tamtéž.

vkladového řízní na základě darovací smlouvy pro případ smrti postačuje předložit katastrálnímu úřadu potvrzení notáře, jakožto soudního komisaře, o tom, kdo je potenciálním dědicem po dárci. ČÚZK k tomu uvedl následující: „*Obdarovaný sice může sám okamžitě po úmrtí dárce podat návrh na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí, avšak vkladové řízení bude moci být dokončeno až poté, co budou známi ostatní účastníci řízení, jimiž jsou právní nástupci dárce. Úřední potvrzení notáře, jakožto soudního komisaře, o tom, kdo je dědicem zůstavitele (dárce), dostatečně prokazuje okruh právních nástupců dárce, jakožto účastníků vkladového řízení. Vklad vlastnického práva obdarovaného do katastru nemovitostí na základě smlouvy o darování pro případ smrti je tedy možno provést, jakmile je znám okruh dědiců dárce. Podle našeho názoru není nutné čekat na pravomocné ukončení dědického řízení. Výjimkou je pouze situace, kdy obdarovaný je zároveň možným dědicem –pak by totiž mohlo dojít k tomu, že obdarovaný by předmětný majetek nabyl z titulu dědění dříve (k dřívějšímu okamžiku) než z titulu darování. Potom by ovšem vklad na základě smlouvy o darování pro případ smrti nebylo možno provést. V takové situaci by výsledek dědického řízení měl přímý dopad na výsledek vkladového řízení –katastrální úřad by tedy nemohl rozhodnout bez jeho znalosti, a proto by vkladové řízení přerušil z důvodu vedení řízení o předběžné otázce*.“

Zde považuji za důležité zdůraznit rozdílný účinek zápisu do katastru nemovitostí v případě reverzní doložky. Je-li uzavřena darovací smlouva s reverzní doložkou a obdarovaný zemře dříve než dárce, nastoupí účinky rozvazovací podmínky, které způsobí nabytí vlastnického práva dárcem bez dalšího, podobně jako v případě odstoupení od smlouvy. V takovém případě změna zápisu v katastru nemovitostí má již jen deklaratorní účinek (vlastnické právo bylo nabyto mimoknihovně).[108] Praktickou související otázkou pak je, jakým způsobem by dárce dosáhl změny zápisu v katastru nemovitostí. Vkladovou listinou by totiž v daném případě mohla být pouze právě ona darovací smlouva s reverzní doložkou a dárce by musel poukázat právě na splnění podmínky pro její aktivaci (smrt obdarovaného). Tento výklad zastává právě D. Elisher.[109] Osobně se však domnívám, že kvůli absenci výslovného zmocnění katastrálního úřadu provést v takovém případě vklad vlastnického práva ve prospěch dárce by vedla k zamítnutí návrhu na vklad. Dárci by tak nezbylo než se změny zápisu domáhat žalobou na určení před obecným soudem, přičemž by následně jako podklad pro změnu zápisu sloužil rozsudek.

---

[108] ELISHER David, DRACHOVSKÝ Ondřej. *Reverzní doložka a její využitelnost v české notářské praxi.* Ad Notam 2/2020 s. 12.
[109] Tamtéž s. 14.

3.6. Posouzení darování pro případ smrti jako odkazu

Uzavřou-li smluvní strany darovací smlouvu pro případ smrti (tj. podmíní nabytí vlastnického práva k předmětu daru tím, že obdarovaný dárce přežije), aniž by dodržely zvláštní náležitosti stanovené v § 2063 OZ (vzdání se práva dar odvolat, vydání listiny o takovém vzdání se obdarovanému), posoudí se toto právní jednání jako odkaz. To, jak se právní jednání posoudí, je velmi významné z hlediska právních účinků, které vyvolává. Posoudí-li se právní jednání jako odkaz, dopadnou na něj ustanovení práva dědického a dárci bude navíc umožněno toto právní jednání za svého života kdykoliv jednostranně zrušit. V souvislosti s darováním pro případ smrti, které se posoudí jako odkaz, vyvstává otázka, zdali toto právní jednání musí splňovat formální náležitosti kladené na zřízení odkazu, jež stanoví normy dědického práva. Právní úprava obsažená v OZO výslovně vyžadovala, aby i darování, které se posoudí jako odkaz, splňovalo formální náležitosti na zřízení odkazu kladené.[110] Současná právní úprava darování pro případ smrti obsažená v § 2063 OZ, tento požadavek nepřevzala.[111] Navíc OZ nepřevzal ani požadavek formy notářského zápisu pro darování pro případ smrti. Kombinace těchto dvou skutečností vede ke kritice právní úpravy darování pro případ smrti obsažené v OZ. Vytýkáno ji je právě to, že se uzavřením darovací smlouvy mortis causa lze vyhnout přísným formálním požadavkům kladených na poslední pořízení.[112] Talanda k tomu uvádí dvě možnosti výkladu zákona. První výklad spočívá v tom, že zákonodárce zakotvil vedle závěti, dovětku a dědické smlouvy další možnost, jak zřídit odkaz. Jako další možný výklad uvádí, že i v případě, že bude odkaz zřízen darovací smlouvou, bude nutné dodržet formální náležitosti na odkaz kladené.[113] Osobně se přikláním k prvnímu uvedenému výkladu, a totiž, že zákonodárce zavedl další formu pro zřízení odkazu. K tomuto závěru docházím na základě úvahy, že posouzení darovací smlouvy mortis causa jako odkazu ve většině případu nebude primární cíl sledovaný smluvními stranami. Smluvní strany by tak ani neměly na paměti, že musí dodržet zvláštní náležitosti kladené na odkaz. Primárním cílem dárce a obdarovaného bude uzavření dvoustranného právního jednání na případ smrti, ne zřízení odkazu. Posouzení darovací smlouvy pro případ smrti jako odkazu slouží jako jakási „pojistka“ pro případ, kdy smluvní strany nedodrží nějakou ze zvláštních náležitostí stanovených v § 2063 OZ. Jedná se tak dle mého názoru o určitý projev zásady in favorem negotii.

---

[110] Srov. § 956 větu první OZO: „*Darování, jehož splnění má nastati teprve po dárcově smrti, je platné jako odkaz, zachovají-li se předepsané formality*“.
[111] TALANDA: Darování pro případ smrti…, s. 478.
[112] Tamtéž.
[113] Tamtéž.

3.7. Darování pro případ smrti a ochrana nepominutelných dědiců

Právní úprava darování pro případ smrti obsažená v OZ bývá v odborné literatuře ostře kritizována. Hlavní kámen úrazu je spatřován především ve vztahu institutu darování pro případ smrti k ochraně nepominutelných dědiců, jež je zaručena právem dědickým. Institutu darování pro případ smrti bývá vytýkáno právě to, že jeho prostřednictvím se lze pohodlně vyhnout limitům práva dědického, jež slouží k ochraně nepominutelných dědiců.[114] V literatuře bývá darování pro případ smrti dokonce označováno jako *„trojský kůň dědického práva"*.[115] Je však otázkou, zdali si darování pro případ smrti označení za trojského koně dědického práva skutečně zaslouží.

Pozastavme se nejprve nad tím, kdo vůbec je nepominutelným dědicem, a jaká ochrana mu je v rámci dědického práva poskytována. Vymezení pojmu nepominutelný dědic nalezneme v § 1643 odst. 1 OZ. Dle tohoto ustanovení jsou nepominutelnými dědici *„děti zůstavitele, a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci"*. Ochrana nepominutelných dědiců spočívá v tom, že mají ze zákona právo na povinný díl z pozůstalosti.[116] Velikost povinného dílu se liší v závislosti na tom, zda je nepominutelný dědic zletilý či nikoliv. Silnější ochranu poskytuje zákon nezletilému nepominutelnému dědici. Velikost povinného dílu nezletilého nepominutelného dědice činí nejméně tři čtvrtiny jeho zákonného dědického podílu. U zletilého nepominutelného dědice velikost povinného dílu činí minimálně jednu čtvrtinu jeho zákonného dědického podílu.[117] Právo nepominutelných dědiců na povinný díl limituje testovací svobodu zůstavitele, který by měl v posledním pořízení na nepominutelné dědice pamatovat. Je ponecháno na vůli zůstavitele, jakým způsobem povinný díl nepominutelnému dědici zanechá. Buď může nepominutelného dědice povolat za svého dědice (univerzálního právního nástupce) a zůstavit mu podíl na pozůstalosti, nebo ve prospěch nepominutelného dědice zřídit odkaz. V obou těchto případech musí zůstat povinný díl zcela nezatížen.[118] Ze zákonných důvodů může zůstavitel nepominutelného dědice vydědit.[119] Za předpokladu, že zůstavitel platně vydědí nepominutelného dědice, může jej jeho práva na povinný díl buď zbavit zcela, anebo jeho povinný díl pouze zkrátit.[120] Zůstavitel by tak měl v posledním pořízení pamatovat na nepominutelného dědice a zůstavit mu podíl na pozůstalosti, popř. zřídit v jeho prospěch odkaz. Pokud by tak neučinil, měl by nepominutelný dědic právo na peněžní částku rovnající se

[114] TALANDA, TALANDOVÁ: Darování pro případ smrti, s. 117.
[115] TALANDA: Darování pro případ smrti…, s. 474.
[116] Srov. § 1642 OZ.
[117] § 1643 odst. 2 OZ.
[118] § 1644 odst. 1 OZ.
[119] Srov. §§ 1646–1649 OZ.
[120] § 1646 odst. 1 OZ.

hodnotě jeho povinného dílu. Nepominutelný dědic není dědicem v pravém slova smyslu (univerzálním právním nástupcem zůstavitele), jelikož dle § 1654 odst. 1 OZ nemá právo na podíl na pozůstalosti, ale pouze mu vzniká pohledávka vůči dědicům, popř. odkazovníkům. Bývá označován za tzv. zákonného odkazovníka.[121]

Pokud se tedy zůstavitel rozhodne upravit majetkové poměry pro případ smrti způsobem, který mu poskytuje dědické právo, je jeho svobodná vůle limitována právem nepominutelného dědice na povinný díl. Dle současné právní úpravy obsažené v OZ, má člověk ještě další možnost, jak disponovat se svým majetkem pro případ smrti. Touto možností je právě darování pro případ smrti dle § 2063 OZ. Splňuje-li darování pro případ smrti zvláštní náležitosti vymezené v § 2063 OZ, posuzuje se toto právní jednání jako smlouva, a nedopadají tak na něj omezení dědického práva.[122] Dochází tak k paradoxní situaci, kdy zákonodárce na jedné straně poskytuje ochranu nepominutelným dědicům v podobě práva na povinný díl, ale zároveň umožňuje tuto ochranu obejít uzavřením darovací smlouvy pro případ smrti, na níž se limity dědického práva nevztahují.

Určitá ochrana nepominutelných dědiců zůstává zachována v případě, že obdarovaný z darovací smlouvy pro případ smrti je zároveň nepominutelným dědicem, popř. dědicem (univerzálním právním nástupcem).[123] Je-li obdarovaný z darovací smlouvy mortis causa zároveň nepominutelným dědicem, lze uvažovat o započtení předmětu daru na povinný díl dle § 1660 OZ. Pokud je obdarovaný pouze dědicem obyčejným (tj. dědic bez práva na povinný díl), přichází v úvahu započtení daru na dědický podíl.[124] Avšak i tato problematika bývá v odborných kruzích předmětem diskusí. V této souvislosti se řeší otázka, na jakém základě se i u darování pro případ smrti (v případě, že obdarovaný je zároveň nepominutelným dědicem / obyčejným dědicem), aplikují pravidla o započtení na povinný díl, potažmo na dědický podíl. Talanda například vylučuje možnost započíst dar na základě § 1660 odst. 2 OZ. Tento závěr dovozuje z toho, že se v § 1660 odst. 2 OZ výslovně hovoří o možnosti započíst dar, který obdarovaný nabyl v posledních třech letech před smrtí zůstavitele, ale v případě darování mortis causa obdarovaný nabývá vlastnické právo k předmětu daru až okamžikem smrti dárce (v případě věci, k níž se nabývá vlastnické právo účinností smlouvy).[125] Je však otázkou, zdali je tento názor správný. Pokud bychom § 1660 odst. 2 OZ vykládali pouze prostřednictvím

[121] SVOBODA, Jiří. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 435.
[122] TALANDA, TALANDOVÁ: Darování pro případ smrti, s. 114.
[123] DRACHOVSKÝ, Ondřej. Darování pro případ smrti – kam s ním? *Ad Notam*, 2019, č. 4, roč. 25, s. 5.
[124] Srov. § 1660 a § 1662 OZ.
[125] TALANDA, TALANDOVÁ: Darování pro případ smrti, s. 115.

jazykového výkladu, dospěli bychom ke stejnému závěru. Jeví se však jako vhodné se na § 1660 odst. 2 OZ podívat optikou teleologického výkladu. Mohli bychom se tak dobrat závěru, že i darování mortis causa lze započíst na základě § 1660 odst. 2 OZ, jelikož by nebylo v souladu s účelem tohoto ustanovení (ochrana nepominutelných dědiců), aby takovéto započtení nebylo umožněno.[126] S jiným řešením přichází Drachovský, který uvádí, že darování pro případ smrti učiněné ve prospěch nepominutelného dědice, popř. dědice, je možné započíst na základě § 1660 odst. 1 OZ. Toto ustanovení uvádí, že „*se na povinný díl započte vše, co nepominutelný dědic z pozůstalosti skutečně nabyl odkazem nebo jiným zůstavitelovým opatřením*". Drachovský podřazuje darování mortis causa pod jiná zůstavitelova opatření, a tudíž dochází k závěru, že předmět darování pro případ smrti započíst lze.[127] Problém této argumentace lze spatřovat v tom, že se v § 1660 odst. 1 OZ hovoří o možnosti započíst na povinný díl vše co nepominutelný dědic nabyl z pozůstalosti. Pokud je však předmětem darování pro případ smrti věc, k níž se nabývá vlastnické právo již účinností smlouvy (smrtí dárce), nelze hovořit o nabytí z pozůstalosti, jelikož takováto věc do pozůstalosti nespadá, a v rámci pozůstalostního řízení není ani projednána.

Zcela jiná situace nastává, pokud dárce daruje věc pro případ smrti osobě, která není zároveň dědicem. Jedná se tedy o obdobnou situaci jako u darování inter vivos, kdy je darováno osobě, která, není dědicem, a nepominutelní dědicové tak nemají žádnou možnost, jak dosáhnout ochrany svého povinného dílu.[128] OZ totiž nepřevzal možnost odvolání daru pro zkrácení povinného dílu, kterou znal OZO.[129] Odvolání daru pro zkrácení povinného dílu je možné označit jako tzv. claw-back mechanismus, který umožňuje „*zpětné vydrápnutí relevantního majetku pro účely určení rozsahu práv nepominutelných dědiců*".[130] Právě absence tohoto institutu v českém právním řádu je důvodem, proč je právní úprava darování pro případ smrti v OZ podrobována tvrdé kritice. Bývá totiž standardem, že právní řády, které darování pro případ smrti připouštějí, zároveň zakotvují určitý claw-back mechanismus, prostřednictvím kterého jsou nepominutelní dědicové chráněni i v případě darování mortis causa.[131] V českém právním řádu tak vzniká zvláštní situace, kdy na jedné straně zůstala zachována ochrana nepominutelných dědiců, ale na straně druhé je možné uzavřít darovací

[126] K obdobnému závěru dospívá i Ronovská a Pihera. Srov. pozn. pod č. 15. In RONOVSKÁ, Kateřina, PIHERA, Vlastimil. (Ne)pominutelný dědic. Kontroverze, rizika a možnosti změn. *Právní rozhledy*. 2019, č. 15-16, roč. 27, s. 520.
[127] DRACHOVSKÝ: Darování pro případ smrti…, s. 5.
[128] RONOVSKÁ, PIHERA: (Ne)pominutelný dědic…, s. 524.
[129] Srov. § 951 OZO.
[130] RONOVSKÁ, PIHERA: (Ne)pominutelný dědic…, s. 522.
[131] Tamtéž.

smlouvu mortis causa, na níž se limity dědického práva nevztahují. Kritice současné úpravy darování pro případ smrti dále nahrává i skutečnost, že darovací smlouvou mortis causa lze darovat všechen současný majetek a polovinu majetku budoucího.[132] Může tak nastat situace, kdy dárce daruje pro případ smrti podstatnou část svého majetku obdarovanému, který nebude mít postavení dědice, což by mělo za následek, že by se dědicům nepominutelným nedostalo ničeho.[133] V této souvislosti je vhodné poukázat na rakouskou právní úpravu darování pro případ smrti. Rakouské dědické právo přiblížilo institut darování pro případ smrti dědické smlouvě, když i na darování mortis causa vztáhlo pravidlo o volné čtvrtině dle § 1253 ABGB.[134] Dárce je tak na rozdíl od české právní úpravy daleko více limitován v míře darování pro případ smrti.

Z výše uvedeného vyplývá, že současná právní úprava darování pro případ smrti v OZ není ideální a vyvolává celou řadu otázek. Právní úprava se jeví jako rozporuplná, jelikož zákonodárce na jedné straně poskytuje ochranu nepominutelným dědicům, ale zároveň umožňuje uzavření darovací smlouvy mortis causa, aniž by zakotvil nějaký ochranný mechanismus nepominutelných dědiců i v případě darování pro případ smrti (např. možnost odvolání daru pro zkrácení povinného dílu). Do střetu se tak dostává autonomie vůle člověka v oblasti pořízení mortis causa a ochrana nepominutelných dědiců. Odpověď na to, jak vyřešit tento střet, se někteří autoři snaží dohledat i v rovině ústavního práva. Konkrétně se odpovědi snaží dobrat výkladem čl. 11 odst. 1 LZPS, v němž je stanoveno, že „*dědění se zaručuje*“. Při výkladu tohoto ustanovení se řeší, zdali tato ústavní garance dědění v sobě zahrnuje i ochranu nepominutelných dědiců. Ústavní soud ČR zatím v této otázce nejudikoval. Závěr, že ochrana nepominutelných dědiců je ústavně zakotvena, bývá podepřen rozhodnutím německého Spolkového soudu, který ve své judikatuře dovodil ústavní garanci ochrany nepominutelných dědiců.[135] Osobně bych se však vyhnul automatické aplikaci tohoto závěru německého Spolkového soudu na české právní prostředí. Přeci jen se jedná o rozhodnutí cizozemského soudu, které reflektuje tamní právní kulturu a sociální prostředí. Dle mého názoru nyní nelze institut darování pro případ smrti jednoduše „smést ze stolu“ za použití argumentace, že je v rozporu s ústavně zaručeným právem nepominutelných dědiců.

[132] Srov. § 2058 odst. 1 OZ.
[133] RONOVSKÁ, PIHERA: (Ne)pominutelný dědic…, s. 524.
[134] KALSS, Susanne, KLAMPFL, Christoph. Das neue Erbrecht nach der Reform – eine Übersicht zur Überprüfung Ihrer Vermögensnachfolgeplanung. *Journal Erbrecht und Vermögensnachfolge*, 2016, č. 4. s. 157.
[135] HORÁK, Ondřej. Tzv. nepominutelný dědic v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy,* 2014, roč. 22, č. 11, s. 381.

Lze tedy institut darování pro případ smrti oprávněně označit jako trojského koně dědického práva? Odpověď na tuto otázku závisí na tom, jak se stavíme k ochraně nepominutelných dědiců. Lze pochopit důvody, které vedou zastánce ochrany nepominutelných dědiců k tomu, že darování pro případ smrti považují za právní institut nesystémový, jehož prostřednictvím lze prolomit ochranu poskytovanou normami dědického práva. Jak bylo uvedeno výše, nebývá obvyklé, aby právní řád poskytoval ochranu nepominutelným dědicům, a zároveň umožnoval darování pro případ smrti bez toho, aniž by zakotvoval určitý ochranný mechanismus, který by se vztahoval i na takovéto darování. Pokud bychom trvali na zachování určité ochrany nepominutelných dědiců, bylo by vhodné, aby zákonodárce de lege ferenda zakotvil např. možnost odvolání daru pro zkrácení povinného dílu. Nenastávala by pak situace, kdy jeden právní institut umožňuje obejít limity dědického práva.

Na druhou stranu je otázkou, zdali ochrana nepominutelných dědiců představuje vůbec reálný koncept, který odpovídá současným společenským podmínkám a potřebám. Pokud bychom totiž chtěli zajistit účinnou ochranu nepominutelných dědiců, bylo by zapotřebí chránit nepominutelné dědice nejen v případě právních jednání mortis causa, ale i při právním jednání inter vivos. Člověk by tak musel být za života omezen nejen při bezúplatném právním jednání (darování), ale např. i při uzavírání aleatorních smluv. Lze si totiž představit, že jakákoliv majetková ztráta se negativně promítne do práva nepominutelného dědice.

4. Odkaz dle OZ

4.1. Vymezení odkazu dle OZ

Po mnoha letech se s OZ do českého právního řádu navrátil odkaz (legát) – tradiční institut dědického práva, který znají i občanské zákoníky mnoha evropských států.[136] Institut odkazu je vymezen v § 1477 odst. 1 OZ. Dle tohoto ustanovení *„se odkazem odkazovníku zřizuje pohledávka na vydání určité vsěci, popřípadě jedné či několika věcí určitého druhu, nebo na zřízení určitého práva“*. Dále je v § 1477 odst. 2 OZ zakotven pro institut odkazu charakteristický znak, a totiž ten, že *„odkazovník není dědicem“*. Tato formulace je zdůrazněním, že institut odkazu je odlišný od univerzálního právního nástupnictví. Při tvorbě ustanovení § 1477 OZ se zřejmě čerpala inspirace z definic odkazu obsažených v OZO a VN37. OZ ale nepřevzal tyto definice doslovně.[137]

V odborné literatuře nalezneme celou řadu definic institutu odkazu. Odkaz bývá definován například jako *„jednostranné právní jednání obsažené v pořízení pro případ smrti, jímž zůstavitel zřizuje odkazovníkovi pohledávku a osobě obtížené odkazem zřizuje dluh, nebo také jako nařízení zůstavitele určené dědici či odkazovníkovi, aby vydal určitou věc z pozůstalosti nebo z vlastního majetku třetí osobě“*.[138] Institut odkazu umožňuje zůstaviteli realizovat jeho přání, aby po jeho smrti získala určitý majetkový prospěch osoba odlišná od dědice. Podstata odkazu tedy spočívá v tom, že zůstavitel nařídí osobě, která má z pozůstalosti nějaký prospěch (dědic, odkazovník v případě pododkazu), aby poskytla určité plnění odkazovníkovi (popř. pododkazovníkovi). Mezi dědicem a odkazovníkem vzniká tedy pouze závazkový právní vztah. Znovuzavedením institutu odkazu do právní úpravy dědického práva dochází k posílení autonomie vůle zůstavitele, jakožto základního principu dědického práva.[139]

U předmětu odkazu se projevuje široké pojetí věci v právním smyslu dle § 489 OZ. Předmětem odkazu může být tudíž vše, s čím lze disponovat, resp. vše, co není vyloučeno z právního obchodu.[140]. Předmět odkazu může být odkazovníkovi poskytnut jednak z pozůstalosti, ale i z majetku osoby, která je povinna odkaz splnit.[141]

---

[136] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012, s. 396 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na < http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf > .
[137] Srov. § 535 OZO a § 381 VN37.
[138] FIALA, Roman. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. s. 22.
[139] Tamtéž, s. 3.
[140] ŠEŠINA, Martin. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 226.
[141] Tamtéž.

4.2. Zřízení odkazu

Chce-li zůstavitel zřídit odkaz, musí tak učinit v platném pořízení pro případ smrti.[142] OZ zná celkem tři druhy posledního pořízení, a to závěť, dědickou smlouvu a dovětek.[143] Ve všech těchto pořízeních mortis causa může zůstavitel zřídit odkaz. Dle § 1594 odst. 2 OZ se i na darování podmíněné tím, že obdarovaný přežije dárce, pohlíží jako na odkaz, a to za předpokladu, že se dárce nevzdal práva dar odvolat.[144] Nabízí se zde otázka, zda i darování, které má být odkazem, musí splňovat formální náležitosti nutné pro zřízení odkazu, resp. formální náležitosti posledního pořízení. OZ na rozdíl od OZO[145] splnění těchto náležitostí výslovně nevyžaduje.[146] Podrobněji o tomto problému bude pojednáno v samostatné kapitole o darování pro případ smrti dle OZ.

Jelikož lze odkaz nařídit v pořízení pro případ smrti, musí mít osoba jej zřizující testamenti factio activa, tedy testamentární způsobilost. Tato podmínka je výslovně stanovena v § 1595 OZ, který stanoví, že „*odkaz může zřídit osoba způsobilá pořizovat závěti*“. To, zdali člověk má testamentární způsobilost, či nikoli, vyplývá z obecné právní úpravy svéprávnosti a ze zvláštních pravidel o pořizovací nezpůsobilosti obsažených v §§ 1525-1528 OZ. Způsobilost uzavřít dědickou smlouvu je upravena zvlášť v § 1584 OZ.[147] Dle § 1525 OZ nesvéprávný až na výjimky nemá pořizovací způsobilost. Výraz „*nesvéprávný*“ použitý v § 1525 OZ nelze vykládat tak, že se jedná o osobu, která nemůže vůbec právně jednat.[148] Ustanovení § 1525 OZ používá výraz „*nesvéprávný*“ ve smyslu fyzické osoby, která není plně svéprávná.[149] Takováto osoba nemůže až na výjimky pořídit pro případ smrti. A contrario testamentární způsobilost má člověk plně svéprávný. Výjimky z tohoto pravidla jsou vymezené v §§ 1526-1528 OZ.

Člověk, který dosáhl věku patnácti let, je způsobilý pořídit pro případ smrti formou veřejné listiny. K takovému právnímu jednání se nevyžaduje souhlas zákonného zástupce nezletilého.[150]

---

[142] § 1594 odst. 1 věta první OZ.
[143] § 1491 OZ.
[144] ŠEŠINA, Martin. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 223.
[145] Viz § 956 OZO: „*Darování, k jehož splnění má dojíti teprve po smrti dárcově, platí jako odkaz, šetřilo-li se předepsaných formálností.*“.
[146] TALANDA, Adam. Darování pro případ smrti – trojský kůň dědického práva. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 13, s. 477.
[147] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 314.
[148] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012, s. 379 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na < http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf >.
[149] FIALA, Roman. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 155.
[150] § 1526 OZ.

Také člověk, který byl ve svéprávnosti omezen, může v rozsahu omezení pořídit pouze formou veřejné listiny.[151]

Další výjimka je dána u člověka, který byl omezen ve svéprávnosti takovým způsobem, že nemůže vůbec pořídit mortis causa. Člověk takto omezen ve svéprávnosti může platně pořídit pro případ smrti v jakékoli formě pouze za předpokladu, že se jeho zdravotní stav zlepšil do té míry, že může projevit svou vůli.[152]

Poslední výjimka je dána u člověka, který byl omezen ve svéprávnosti z důvodu závislosti[153] představující duševní poruchu. Takovýto člověk může pořídit pro případ smrti v rozsahu omezení stanoveném v soudním rozhodnutí v libovolné formě, avšak nejvýše o polovině svého majetku. Pořídit pro případ smrti o celém majetku může, pokud by měl dědit stát, jakožto zákonný dědic.[154]

OZ umožňuje zřídit odkaz i osobám nezpůsobilým pořídit pro případ smrti. Nezpůsobilé osoby jsou však omezeny co do hodnoty předmětu odkazu. Odkázat ze svého majetku mohou pouze předměty malé hodnoty.[155] Bude se jednat zejména o věci mající upomínkovou hodnotu, jako jsou např. fotografie.[156]

K problematice zřízení odkazu je vhodné ještě dodat, že OZ umožňuje zůstaviteli zřídit odkaz i tzv. negativním vymezením.[157] Jedná se o situaci, kdy zůstavitel v posledním pořízení povolá svého univerzálního právního nástupce a projeví přání, aby určitou majetkovou hodnotu nezdědil. Takovýto projev zůstavitelovy vůle se považuje za zřízení odkazu ve prospěch zákonných dědiců.[158]

4.3. Odkazovník

Dle § 1594 odst. 1 OZ může být odkazovníkem pouze osoba, která je způsobilá dědit. Osoba je způsobilá dědit, pokud jsou splněny dvě podmínky. Předně se musí jednat o entitu, která má právní osobnost ve smyslu § 15 odst. 1 OZ. Dále nesmí být osoba vyloučena z dědického práva dle §§ 1481-1482 OZ.[159]

---

[151] § 1528 odst. 1 OZ.
[152] § 1527 OZ.
[153] Závislost na alkoholu, drogách, hráčské vášni.
[154] § 1528 odst. 2 OZ.
[155] § 1595 věta druhá OZ.
[156] NEUBAUER, Radim. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1560.
[157] SVOBODA, Jiří, KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 116.
[158] § 1594 odst. 1 věta třetí OZ.
[159] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 312.

Jako odkazovník může být povolána osoba fyzická i právnická. OZ v § 1478 dokonce umožňuje zůstaviteli povolat za odkazovníka právnickou osobou, která má teprve vzniknout v budoucnu. Doposud neexistující právnická osoba se může stát odkazovníkem pod podmínkou, že vznikne nejpozději do jednoho roku od smrti zůstavitele.

Zůstavitel nemusí zřizovat odkaz ve prospěch konkrétně určené osoby, ale jako odkazovníka může povolat i určitou skupinu osob. V § 1600 OZ je uveden demonstrativní výčet skupin osob, které může zůstavitel v posledním pořízení povolat za odkazovníka. OZ v tomto výčtu uvádí příbuzné a chudé. Dále je zůstaviteli umožněno, aby v posledním pořízení vymezil pouze účel, na nějž má být odkaz použit. OZ v § 1600 pamatuje výslovně na účel veřejně prospěšný a dobročinný. Kdo konkrétně se stane odkazovníkem v případě odkazu zřízeného ve prospěch určité skupiny osob, popř. účelu, záleží v prvé řadě na vůli zůstavitele. Zůstavitel může v posledním pořízení specifikovat svoji vůli takovým způsobem, že nebude pochyb o tom, jaká skupina osob se má stát odkazovníkem, popř. jakému účelu má odkaz sloužit. Pokud zůstavitel projeví svou vůli způsobem ponechávajícím prostor pro výběr skupiny osob nebo účelu, může svěřit volbu osoby odkazovníka třetí osobě (i dědici). Nesvěří-li v tomto případě zůstavitel volbu odkazovníka třetí osobě, má právo volby ze zákona dědic. Neurčí-li dědic volbu odkazovníka sám, určí osobu odkazovníka soud.[160] Soud při výběru osoby odkazovníka aplikuje pravidla obsažená v § 1503 odst. 2 a 3 OZ.

Odkazovníkem může být také dědic, popř. spoludědicové. Jedná se o tzv. přednostní odkaz dle § 1596 OZ. Dědic, v jehož prospěch zůstavitel zřídil přednostní odkaz, má kromě práva na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní také právo na vydání předmětu odkazu. Dochází tak k situaci, kdy na jednu osobu bude pohlíženo jako na univerzálního právního nástupce se všemi právními důsledky s tím spojenými, ale vzhledem k odkazu na ní bude pohlíženo pouze jako na odkazovníka. Pokud by se jediným dědicem stala osoba, v jejíž prospěch zůstavitel zřídil přednostní odkaz, došlo by k zániku závazku, který vzniká z odkazu, jelikož právo na určité plnění a povinnost jej poskytnout by měla jedna a tatáž osoba.[161] Jednalo by se tak o zánik závazku splynutím dle § 1993 odst. 1 OZ.

Obezřetný zůstavitel může v posledním pořízení pamatovat také na situaci, kdy by odkazovník právo na odkaz nenabyl.[162] Stejně jako u povolání univerzálního právního nástupce (dědice), může i v případě odkazu zůstavitel nařídit náhradnictví.[163] Dále může zůstavitel zřídit

---

[160] § 1600 OZ.
[161] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 315.
[162] Tamtéž, s. 323.
[163] Obecná substituce dle §§ 1507-1511 OZ.

i u odkazu svěřenské nástupnictví, tj. může nařídit, aby předmět odkazu přešel v případě smrti odkazovníka nebo za jiných předem vymezených podmínek na svěřenského nástupce.[164]

Co se týče právního postavení odkazovníka, je velmi důležité již zmíněné pravidlo obsažené v § 1477 odst. 2 OZ, které stanoví, že odkazovník není dědicem. Odkazovník na rozdíl od dědice nemá právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní[165], ale má pouze pohledávku vůči dědici zůstavitele[166]. Odkazovník tedy není univerzálním právním nástupcem zůstavitele, nevstupuje do všech jeho práv a povinností, které jeho smrtí nezanikají.[167] Odkazovník má oproti dědici výhodu v tom, že neodpovídá za dluhy zůstavitele.[168] Odkazovníka však tíží břemena, které váznou na předmětu odkazu.[169]

Další podstatný rozdíl mezi postavením dědice a odkazovníka spočívá v účastenství na pozůstalostním řízení. Odkazovník není, na rozdíl od dědice, účastníkem řízení o pozůstalosti.[170] Odkazovník nemůže svá práva hájit v pozůstalostním řízení, jelikož není jeho účastníkem. Právní ochrana je odkazovníku poskytována skrze žalobu ve sporném řízení dle OSŘ.[171] V rámci řízení o pozůstalosti je odkazovníkům poskytována určitá „právní ochrana", i přestože nejsou jeho účastníky. Tato právní ochrana spočívá v tom, že dědici nebude dědictví potvrzeno do té doby, dokud nebude v pozůstalostním řízení prokázáno splnění povinností, které slouží k ochraně práv odkazovníků.[172][173] Tyto povinnosti vůči odkazovníkům jsou stanoveny v § 1691 odst. 1 OZ. Předně je dle § 1691 odst. 1 písm. a) OZ nutné v pozůstalostním řízení prokázat, že *„odkazovníkům byly podány zprávy o odkazu"*. Povinnost informovat odkazovníky o jejich právu stíhá dle § 1678 odst. 2 OZ toho, kdo spravuje pozůstalost. Dále je dle § 1691 odst. 1 písm. b) OZ pro potvrzení dědictví soudem nutné prokázat, že *„byly splněny splatné odkazy osobám, které nejsou plně svéprávné, právnickým osobám veřejně prospěšným nebo zřízeným ve veřejném zájmu nebo odkazy učiněné za dobročinným, veřejněprospěšným*

[164] § 1601 OZ.
[165] § 1475 odst. 1 OZ.
[166] § 1477 odst. 1 OZ.
[167] ŠEŠINA, Martin. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 227.
[168] NOVOTNÝ, Petr, NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník. Dědické právo.* 2. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2017, s. 95.
[169] FIALA, Roman. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 23.
[170] TLÁŠKOVÁ, Šárka. In SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 235.
[171] DRÁPAL, Ljubomír. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 540.
[172] Tamtéž.
[173] Srov. § 184 odst. 1 ZŘS.

účelem a že splnění nesplatných odkazů bylo zajištěno".[174] Ke splnění výše uvedených splatných odkazů se vyžaduje souhlas soudu.[175] Poslední věc, kterou je nutné soudu prokázat, aby mohl dědictví potvrdit, je dle § 1691 odst. 1 písm. c) OZ *„zajištění splnění odkazů neznámým nebo nepřítomným osobám".* Soud nemusí na poskytnutí jistoty trvat v každém případě, ale může ji dle § 1691 odst. 2 OZ prominout za předpokladu, že se vzhledem k okolnostem jeví jako zbytečná (např. je jisté, že odkaz bude splněn)[176]

4.4. Dědic jako osoba odkazem obtížená

Jak bylo výše řečeno, nařízením odkazu vzniká obligační vztah mezi odkazovníkem a osobou odkazem obtíženou. Zůstavitel může uložit povinnost splnit odkaz osobě, která má z pozůstalosti určitý prospěch.[177] Ve většině případů bude osobou povinnou odkaz splnit dědic (popř. skupina dědiců), jakožto univerzální právní nástupce. Výjimku představuje pododkaz, u nějž se do postavení dlužníka dostává odkazovník, který získal určitý prospěch z odkazu a dál má on sám poskytnout plnění pododkazovníkovi.[178]

V prvé řadě je především na vůli zůstavitele, kdo bude odkazem obtížen. Zůstavitel může uložit povinnost poskytnout odkazovníkovi plnění například pouze jednomu z dědiců, některé skupině dědiců nebo všem dědicům společně a nerozdílně. V případě, že zůstavitel nespecifikuje v této záležitosti svou vůli v posledním pořízení, použije se pravidlo obsažené v § 1597 věta první OZ. Dle tohoto podpůrného pravidla *„odkazy tíží všechny dědice podle poměru jejich podílů, a to i tehdy, byla-li odkázána věc náležející jednomu ze spoludědiců"*.[179] Jedná se o pravidlo, které *„upravuje jednak vztahy mezi spoludlužníky (dědici) a věřitelem (odkazovníkem) a rovněž mezi spoludlužníky navzájem".*[180] Důležité je si uvědomit, že pokud existuje pluralita subjektů na dlužnické straně, resp. jsou spoludědicové povinni poskytnout odkazovníkovi plnění společně, vztahuje se na ně i obecná úprava závazkového práva, konkrétně pravidla obsažená v § 1868-1878 OZ o společných dluzích a pohledávkách.[181] Důležitou roli při odpovědnosti za splnění odkazů hraje skutečnost, zda dědicové využili svého

---

[174] Splatnost odkazů je upravena v § 1624 odst. 1 OZ. Jedná se však o podpůrné pravidlo, které se aplikuje pouze pokud zůstavitel neprojeví jinou vůli (§ 1624 odst. 2 OZ).
[175] § 1678 odst. 2 OZ.
[176] NEUBAUER, Radim. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1630.
[177] ŠEŠINA, Martin. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 226.
[178] NEUBAUER, Radim. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1559.
[179] § 1597 věta první OZ.
[180] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 317.
[181] Tamtéž.

práva vyhradit si soupis dle § 1706 OZ, či nikoliv. [182] Jsou-li dědicové povinni poskytnout odkazovníkovi dělitelné plnění, je dědic, který si vyhradil soupis, chráněn tím způsobem, že je povinen plnit pouze do výše svého dědického podílu.[183] Pokud dědic poskytl nedělitelné plnění, má právo na následný regres se spoludědici.[184] Dědic, který právo soupisu nevyužil, odpovídá bez ohledu na výši svého dědického podílu. I v tomto případě má dědic právo na vyrovnání se s ostatními dědici v následném regresu.[185]

OZ pamatuje na situaci, kdy zůstavitel nařídí odkazy v takovém rozsahu, že by se dědicům z hodnoty dědictví nedostalo vůbec nic anebo skoro nic. Pokud by odkazy vyčerpávaly pozůstalost zcela, nemohl by mít dědic rozumný zájem na přijetí dědictví. Proto je v § 1598 OZ obsaženo pravidlo tzv. falcidiánské kvarty, které bylo známo již v právu římském. Dle § 1598 věty první OZ *„musí každému z dědiců zůstat z hodnoty dědictví alespoň čtvrtina odkazy nezatížená“*. Pokud tomu poslední pořízení zůstavitele neodpovídá, má dle § 1598 věty druhé OZ *„právo na poměrné zkrácení odkazu“*. Zkrácení odkazu není obligatorní, ale záleží pouze na dědicovi, zda tuto možnost využije.[186] Pokud by dědic možnost zkrátit odkazy nevyužil a odkazy by splnil, náležela by mu dle § 1630 odst. 1 OZ náhrada nákladů, které vynaložil při plnění odkazů, a dále odměna za vynaloženou námahu při plnění odkazů.[187] OZ v § 1598 nereflektuje to, zda si dědic vyhradil soupis, či nikoliv.[188] Z § 1477 odst. 1 a § 1627 odst. 2 OZ *„lze usuzovat, že právo zkrátit odkazy dle § 1598 OZ mohou uplatnit pouze dědicové, kteří uplatnili právo na výhradu soupisu.“*[189][190] Lze tedy dědicům doporučit, aby využili svého práva vyhradit si soupis. Může je to ochránit před dluhy zůstavitele a také jim to umožní zkrátit odkazy dle § 1598 OZ.

OZ chrání před odkazy i právo nepominutelných dědiců na povinný díl, když v § 1653 OZ stanoví povinnost odkazovníků *„poměrně přispět k vyrovnání jeho práva byl-li*

---

[182] NEUBAUER, Radim. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1561.
[183] Tamtéž.
[184] Tamtéž.
[185] Tamtéž.
[186] BÍLEK, Petr. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 319.
[187] ŠEŠINA, Martin. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 249.
[188] Tamtéž.
[189] Tamtéž.
[190] NEUBAUER, Radim. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1561.

zkrácen nebo opominut“.[191] Odkazovník se může zprostit tím, že se svého práva na odkaz vzdá dle § 1623. [192]

[191] § 1653 OZ.
[192] KITTEL, David. In PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1597.

5. Darovat mortis causa nebo odkázat?

Kdybychom si položili otázku, co vede člověka k tomu, že uzavře darovací smlouvu pro případ smrti, dospěli bychom k závěru, že ho k tomu vede především jeho přání, aby určitá osoba (obdarovaný) nabyl po jeho smrti vlastnické právo k předmětu daru. Stejnou odpověď bychom získali na otázku, proč se zůstavitel rozhode zřídit v něčí prospěch odkaz. I odkazem zůstavitel realizuje stejné přání, tedy chce, aby po jeho smrti určitá osoba (odkazovník) nabyla vlastnické právo k odkazu. Jaký právní institut má člověk, který chce, aby určitá osoba nabyla nějakou věc po jeho smrti do vlastnictví, zvolit? Darovací smlouvu pro případ smrti nebo odkaz? Jaké okolnosti by měl člověk, který chce disponovat se svým majetkem pro případ smrti, zvážit?

Předně je třeba si uvědomit hlavní rozdíl mezi darováním pro případ smrti a odkazem. Darování pro případ smrti je dvoustranné právní jednání mortis causa. Jeho nevýhodou tak může být skutečnost, že ho zásadně nelze jednostranně odvolat. V úvahu tak přichází dohoda smluvních stran o zániku závazku dle § 1981 OZ. Naopak v případě odkazu se jedná o projev poslední vůle, resp. o jednostranné právní jednání pro případ smrti, a proto jej zůstavitel může kdykoliv za svého života jednostranně zrušit.[193] Pokud si tedy člověk není úplně jistý osobou, které chce něco po své smrti zanechat, jeví se jako vhodnější zřídit v její prospěch odkaz, a to právě z důvodu, že jej může kdykoliv za svého života jednostranně odvolat.

Další podstatnou okolností, kterou je třeba vzít v úvahu, je odlišné postavení obdarovaného z darovací smlouvy pro případ smrti a odkazovníka. Obdarovaný z darovací smlouvy pro případ smrti nabývá vlastnické právo k předmětu daru okamžikem smrti dárce (jedná-li se o věc, k níž se nabývá vlastnické právo účinností smlouvy), kdežto odkazovník získává pouze pohledávku vůči dědicům, popř. odkazovníkům. Dalo by se tedy říci, že obdarovaný má oproti odkazovníkovi silnější právní postavení.

V neposlední řadě je vhodné mít na paměti, že na odkaz dopadají limity stanovené dědickým právem. V případě odkazu tak bude zůstavitel limitován pravidlem falcidiánské kvarty dle § 1598 OZ, dále může nastat situace, kdy bude muset odkazovník přispět k vyrovnání povinného dílu nepominutelného dědice.[194] Na druhou stranu právní úprava odkazu nevyvolává takové potíže, jako je tomu u darovací smlouvy pro případ smrti. Zůstavitel tak může být lépe obeznámen se situacemi, které mohou nastat.

[193] Srov. § 1602 OZ.
[194] Srov. § 1653 OZ.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo provést analýzu platné právní úpravy institutů darování pro případ smrti a odkazu, přičemž důraz byl kladen na problematické aspekty darování pro případ smrti. První kapitola byla věnována smrti, jakožto právní skutečnosti významné pro instituty darování pro případ smrti a odkazu. Ve druhé kapitole byl vymezen historický a teoretický rámec institutů darování pro případ smrti a odkazu, které byly v českém právním řádu obnoveny po více jak šedesáti letech. Historický výklad byl soustředěn především na historickou právní úpravu obsaženou v obecném zákoníku občanském z roku 1811 a ve vládním návrhu občanského zákoníku z roku 1937. Oba tyto právní předpisy člověku umožňovaly uzavřít darovací smlouvu pro případ smrti i zřídit odkaz. Je však třeba zdůraznit, že obecný zákoník občanský poskytoval ochranu nepominutelným dědicům i v případě darování pro případ smrti. Ochranným mechanismem byla možnost odvolání daru pro zkrácení povinného dílu. Občanské zákoníky z let 1950 a 1964 představovaly odklon od tradiční soukromoprávní úpravy. Darování pro případ smrti nebylo dle těchto předpisů vůbec připuštěno. OZ 1950 ještě zachovával možnost zůstaviteli zřídit odkaz, avšak ve značně okleštěné podobě.

Ve třetí kapitole pak byl podrobně rozebrána současná úprava institutu darování pro případ smrti, přičemž pozornost byla věnována některým problematickým aspektům tohoto darování, mezi něž patří problematika vzdání se práva dar odvolat, okamžik nabytí vlastnického práva, limity darování a posouzení darovací smlouvy mortis causa jako odkazu. Důraz byl, ale kladen především na problematiku vztahu darování pro případ smrti k ochraně nepominutelných dědiců. Dle současné právní úpravy dochází k paradoxní situaci, kdy zákonodárce na jedné straně poskytuje ochranu nepominutelným dědicům (prostřednictvím práva na povinný díl), na straně druhé však umožňuje uzavření darovací smlouvy pro případ smrti, bez toho, aniž by zakotvil nějaký mechanismus, který by poskytoval ochranu nepominutelným dědicům i v případě darování mortis causa (např. odvolání daru pro zkrácení povinného dílu). Do střetu se tak dostává autonomie vůle člověka v oblasti pořízení mortis causa a ochrana nepominutelných dědiců. Institut darování pro případ smrti bývá proto dokonce v odborné literatuře označován za trojského koně dědického práva, prostřednictvím kterého lze pohodlně obejít omezení stanovená právem dědickým. To, jestli si darování pro případ smrti toto označení skutečně zaslouží, závisí i na vyřešení otázky, zdali ochrana nepominutelných je ústavně garantovaným právem. V čl. 11 odst. 1 LZPS je sice zakotveno právo na dědění, ale nebylo doposud v judikatuře Ústavního soudu ČR řešeno, zdali ústavně

zaručené právo na dědění v sobě zároveň zahrnuje i ochranu nepominutelných dědiců. V této souvislosti se připomíná judikatura německého Spolkového soudu, v níž dovodil ústavní garanci ochrany práva nepominutelných dědiců. S automatickou aplikací této judikatury na české právní prostředí bych byl však opatrný. Najít jasnou odpověď na otázku, zda současná právní úprava darování prolamuje limitace práva dědického tak není možné. Jisté je však, to že způsob, jakým je darování pro případ smrti ukotveno v českém právním řádu není ideální. Jako rozporuplné se jeví, že zákonodárce na jedné straně poskytuje ochranu nepominutelným dědicům, ale na druhé umožňuje uzavřít darovací smlouvu mortis causa, na kterou nedopadají limity dědického práva. Zároveň zákonodárce nezakotvil tzv. claw-back mechanismus, jež chrání nepominutelné dědice i před darováním pro případ smrti. Bylo by tak vhodné se de lege ferenda zabývat otázkou, zdali není potřeba poskytnout ochranu nepominutelným dědicům i v případě darování pro případ smrti, popř. zvážit, zdali je ochrana nepominutelných dědiců v dnešním světě vůbec nutná.

Čtvrtá kapitola byla věnována analýze současné právní úpravy odkazu. Pozornost byla zaměřena především na postavení odkazovníka, které je odlišné od postavení dědice a dále na omezení, jež se na odkaz, jakožto právního institutu dědického práva, vztahují.

V páté kapitole byly uvedeny některé faktory, které by mohly ovlivnit rozhodnutí člověka, jestli má zřídit odkaz nebo uzavřít darovací smlouvu.

Seznam použitých zdrojů

Monografie a komentáře

1. ELISCHER, David. *Darování a jeho podoby v novém soukromém právu.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016. 240 s.
2. FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 648 s.
3. HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s.
4. JEHLIČKA, Oldřich a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. 1237 s.
5. KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské IV, V. Právo rodinné. Právo dědické.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014. 153, 158 s.
6. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.
7. MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1-117.* 1 vydání. Praha: Leges, 2013. 720 s.
8. NOVOTNÝ, Petr, NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník. Dědické právo.* 2. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2017. 160 s.
9. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 3120 s.
10. ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 3. (§§ 531 až 858).* 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart. 1936. 680 s.
11. ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 4. (§§ 859 až 1089).* 1. vydání. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart. 1936. 866 s.
12. SVOBODA, Jiří, KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 408 s.
13. SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 1054 s.

14. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014. 1736 s.
15. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014. 728 s.
16. VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny.* 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. 684 s.

Odborné články

1. DRACHOVSKÝ, Ondřej. Darování pro případ smrti – kam s ním? *Ad Notam*, 2019, č. 4, roč. 25, s. 3-7.
2. ELISHER David, DRACHOVSKÝ Ondřej. *Reverzní doložka a její využitelnost v české notářské praxi.* Ad Notam 2/2020 s. 12-18.
3. HORÁK, Ondřej. Tzv. nepominutelný dědic v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy,* 2014, roč. 22, č. 11, s. 381.
4. KALSS, Susanne, KLAMPFL, Christoph. Das neue Erbrecht nach der Reform – eine Übersicht zur Überprüfung Ihrer Vermögensnachfolgeplanung. *Journal Erbrecht und Vermögensnachfolge*, 2016, č. 4. s. 157.
5. KLEIN, Šimon. Dědická smlouva a darování pro případ smrti. *Ad Notam,* 2013, roč. 19, č. 4, s. 14-17.
6. KLEIN, Šimon. Odkaz a dědění konkrétně určených věcí v NOZ. *Ad Notam.* 2013, roč. 19, č. 2, s. 5-6.
7. MUZIKÁŘ, Martin. Darování pro případ smrti a jeho osud po smrti dárce. *Ad notam,*2017, roč. 23, č. 4, s. 17.
8. Ronovská a Pihera. Srov. pozn. pod č. 15. In RONOVSKÁ, Kateřina, PIHERA, Vlastimil. (Ne)pominutelný dědic. Kontroverze, rizika a možnosti změn. *Právní rozhledy*. 2019, č. 15-16, roč. 27, s. 520-533.
9. TALANDA, Adam, TALANDOVÁ, Iveta. Darování pro případ smrti. *Časopis pro právní vědu a praxi,* 2015, roč. 23, č. 2, s. 110-118.
10. TALANDA, Adam. Darování pro případ smrti – trojský kůň dědického práva. *Právní rozhledy,* 2015, roč. 23, č. 13, s. 474.

Právní předpisy

1. Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, účinný ke dni 31. března 1964.

3. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb., účinný ke dni 31. prosince 2013
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 76/1871 ř. z., o tom, ku kterým jednáním právním potřebí spisu notářského, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

1. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze) [online]. Obcanskyzakonik.justice.cz, 3. února 2012 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1950 Sb., občanský zákoník [online]. psp.cz, 19. září 1950 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na

< http://psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0509_07.htm >.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá darováním pro případ smrti a odkazem. Jedná se o instituty soukromého práva, které se do českého právního řádu vrátily po mnoha letech a které rozšiřují člověku možnosti, jak pořídit pro případ smrti. Hlavním cílem této diplomové práce je popis právní úpravy těchto institutů, jejich vzájemná komparace a analýza problematických aspektů darování pro případ smrti – problematika odvolání daru, formální náležitosti darování a ochrana nepominutelných dědiců. Diplomová práce rovněž popisuje historický vývoj darování pro případ smrti a odkazu.

Abstract

The diploma thesis deals with donation mortis causa and legacy. These two institutes of private law have returned to Czech legal system after many years, adding to the possible courses of action in mortis causa disposition. The main goal of this thesis is the description of the current legislation of these institutes, their comparison, and the analysis of problematic aspects of donatio mortis causa - the problem of gift revocation, the formal requirements, and the protection of forced heirs. The thesis also describes the historical development of donatio mortis causa and legacy.

Seznam klíčových slov

darování pro případ smrti, odkaz, ochrana nepominutelných dědiců, dědické právo, smrt

The list of keywords

donation mortis causa, legacy, protection of forced heirs, inheritance law, death